

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการบริหารจัดการการเรียนรู้ในด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. นโยบายการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำ

2. การจัดการเรียนร่วม

- 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนร่วม
- 2.2 ปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม
- 2.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม
- 2.4 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม
- 2.5 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม
- 2.6 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม
- 2.7 ปัญหาการจัดการเรียนร่วม

3. หลักการ แนวคิดการบริหารจัดการเรียนร่วม

- 3.1 การบริหารจัดการเรียนร่วม
- 3.2 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.3 การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำ

กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติหลักการประกาศ พ.ศ.2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ ภายใต้หลักการ คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน เพื่อเร่งรัด ปรับปรุง และขยายบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้ทั่วถึงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องมาตรการการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12 ปี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างคนทั่วไป และประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ

1. กำหนดเป้าหมายมุ่งขยายโอกาสให้กับคนพิการ ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
2. ผลิตและพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากร
3. พัฒนาการวิจัย ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่นให้สถานศึกษาเพิ่มการรับนักเรียนพิการ
5. ให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนตามปกติ ได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
6. จัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด
7. ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชน จัดบริการการศึกษาแก่คนพิการโดยจัดแบบเรียนร่วมหรือแยกชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม หรือเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะความบกพร่อง
8. ต้องคำนึงถึงคุณภาพและมีการกระจายบริการอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่(กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 3 - 4)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จนกระทั่งปีงบประมาณ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดให้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยเริ่มในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จนถึงปีงบประมาณ 2533 ได้ขยายการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่างๆ และขยายครบทุกจังหวัดทั่วประเทศในปี 2538 และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาถึง 9 ปี ทำให้เกิดการขยายการจัดการเรียนร่วม ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนร่วมดำเนินไปอย่างกว้างขวางทำให้เกิดความจำเป็นในการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการจัดการเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กทุกคน จึงได้จัดโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมต้นแบบ 1 อำเภอ 1 โรงเรียน ในปีงบประมาณ 2547 ขึ้นเป็นครั้งแรก และเพื่อเป็นการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว

าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ทั้ง 3 เขต จึงร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครสวรรค์พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 3 โรงเรียนเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่ว มต้นแบบ เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน และทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเชิญผู้ บริหารสถานศึกษาไปประชุม เพื่อรับทราบนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน โดยใช้ระบบการบริหาร จัดการเรียนร่วมรูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และระบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็ นฐาน (SBM) โดยได้รับเงิน บประมาณสนับสนุนโรงเรียนละ 40,000 บาท

ในปี 2548 ได้ขยายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครบทุกอำเภอ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ นครสวรรค์ทั้ง 3 เขต ร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครสวรรค์พิจารณาคัดเลือกโรงเรียน เพิ่มเติม ดังนี้

1. เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 จำนวน 32 โรงเรียน คือ

1	วัดหนองปลิง	อำเภอเมือง
2	วัดตะเคียนเลื่อน	อำเภอเมือง
3	อนุบาลนครสวรรค์	อำเภอเมือง
4	วัดชุมนุ้มสงฆ์	อำเภอเมือง
5	วัดหัวถนน	อำเภอเมือง
6	วัดเขามโน	อำเภอเมือง
7	อนุบาลเมืองนครสวรรค์	อำเภอเมือง
8	วัดท่าทอง	อำเภอเมือง
9	วัดเที่ยงไกร (โพธิ์ประสิทธิ์)	อำเภอเมือง
10	อนุบาลโกรกพระ	อำเภอโกรกพระ
11	บ้านกระจ่างาม	อำเภอโกรกพระ
12	วัดนากลาง	อำเภอโกรกพระ
13	วัดท่าซุด	อำเภอโกรกพระ
14	บ้านหาดสูง	อำเภอโกรกพระ
15	บ้านคลองม่วง	อำเภอโกรกพระ
16	โอสถสภาอุปถัมภ์	อำเภอเก้าเลี้ยว
17	วัดหัวดงเหนือ	อำเภอเก้าเลี้ยว

18	เก้าเหลียววิทยา	อำเภอเก้าเหลียว
19	อนุบาลเก้าเหลียว	อำเภอเก้าเหลียว
20	ทับกฤชพัฒนา	อำเภอชุมแสง
21	วัดบางเคียน	อำเภอชุมแสง
22	บ้านท่ากว้าง	อำเภอชุมแสง
23	วัดหนองซอน	อำเภอชุมแสง
24	ชุมชนวัดเกษไชยเหนือ	อำเภอชุมแสง
25	วัดคลองยาง	อำเภอชุมแสง
26	ชุมแสงชนูทิศ	อำเภอชุมแสง
27	เขาทอง	อำเภอยะหริ่ง
28	เขาทองพิทยาคม	อำเภอยะหริ่ง
29	เขาสะพานงสง	อำเภอยะหริ่ง
30	อนุบาลพะเยะคีรี	อำเภอยะหริ่ง
31	เขากะลาพิทยาคม	อำเภอยะหริ่ง
32	วัดคลองบางเดื่อ	อำเภอยะหริ่ง

2. เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 จำนวน 21 โรงเรียน คือ

1	อนุบาลบรรพตพิสัย	อำเภอบรรพตพิสัย
2	วัดหนองตาสูง	อำเภอบรรพตพิสัย
3	วัดประสาธวิถึ	อำเภอบรรพตพิสัย
4	วัดท่าจิว	อำเภอบรรพตพิสัย
5	อนุบาลแม่เป็น	กิ่งอำเภอแม่เป็น
6	สวนป่าแม่กะสี	กิ่งอำเภอแม่เป็น
7	บ้านคลองสมบุญ	กิ่งอำเภอแม่เป็น
8	บ้านพนาสวรรค์	กิ่งอำเภอแม่เป็น
9	บ้านปางสวรรค์	อำเภอชุมตาบง
10	บ้านชุมม่วง	อำเภอชุมตาบง
11	บ้านวังน้ำขาว	อำเภอแม่่วง

12	บ้านหินดาด	อำเภอแม่वंงก์
13	แม่वंงก์วิทยาคม	อำเภอแม่वंงก์
14	บ้านปางสุต	อำเภอแม่वंงก์
15	บ้านตะแบกงาม	อำเภอแม่वंงก์
16	บ้านคลองไทร	อำเภอแม่वंงก์
17	บ้านเทพมงคลทอง	อำเภอแม่वंงก์
18	บ้านตลุกข่อยน้ำ	อำเภอแม่वंงก์
19	วัดบ้านไร่	อำเภอลาดยาว
20	บ้านศาลเจ้าไก่ต่อ	อำเภอลาดยาว
21	ลาดยาววิทยาคม	อำเภอลาดยาว

3. เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 จำนวน 24 โรงเรียน คือ

1	อนุบาลหนองบัว	อำเภอหนองบัว
2	วัดเทพสุทธาวาส	อำเภอหนองบัว
3	บ้านเขานางต้ม	อำเภอหนองบัว
4	บ้านเขามะเกลือ	อำเภอหนองบัว
5	บ้านคลองลาน	อำเภอหนองบัว
6	ห้วยวารีดั้ง	อำเภอหนองบัว
7	หนองบัว	อำเภอหนองบัว
8	อนุบาลไพศาลี	อำเภอไพศาลี
9	บ้านวังกระโดนน้อย	อำเภอไพศาลี
10	วัดหนองเสือ	อำเภอไพศาลี
11	อนุบาลตากฟ้า	อำเภอตากฟ้า
12	วัดประชาสรรค์	อำเภอตากฟ้า
13	วัดห้วยลำไย	อำเภอตากฟ้า
14	วัดเขาฝา	อำเภอตากฟ้า
15	บ้านหนองลาด	อำเภอตากฟ้า
16	บ้านซอนเตี้ย	อำเภอตากฟ้า

17	ทหารอากาศอนุสรณ์	อำเภอตาคลี
18	ช่องแคพิทยาคม	อำเภอตาคลี
19	อนุบาลท่าตะโก	อำเภอท่าตะโก
20	บ้านหัวถนนเหนือ	อำเภอท่าตะโก
21	บ้านหนองหลวง	อำเภอท่าตะโก
22	บ้านหนองเนิน	อำเภอท่าตะโก
23	วังวิทยา	อำเภอท่าตะโก
24	บ้านเขาล้อ	อำเภอท่าตะโก

ทุกโรงเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางของการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) และระบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 1)

2. การจัดการเรียนร่วม

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนร่วม

ศรียา นิยมธรรม และประภัสร์ นิยมธรรม (2532, หน้า 6) กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนร่วมว่า หมายถึง การเรียนรู้การเจริญเติบโตในสิ่งแวดล้อมซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนปกติในการร่วมกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมเหล่านั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านต่างๆ ทุกด้าน เช่น ร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ทั้งยังหมายถึงการจัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคลตามความต้องการและความสามารถของเด็กโดยการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มใหญ่ และกลุ่มเล็กอย่างเหมาะสมโดยให้เด็กทุกคนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างทั่วถึง

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 7) การเรียนร่วม หมายถึง การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น การเรียนร่วมเต็มเวลา เรียนในห้องพิเศษห้องเสริมวิชาการ ซึ่งให้โอกาสเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กองการศึกษาพิเศษ (2538, หน้า 8) ระบุในคู่มือการจัดการเรียนร่วมว่า การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้แก่เด็กพิการประเภทต่างๆ ได้เรียนร่ว

วมกับนักเรียนทั่วไป โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 1) การเรียนร่วม หมายถึง วิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 21) ได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนร่วมว่าเป็นการนำเด็กพิเศษเข้าในระบบการศึกษาปกติมีการร่วมกิจกรรม และใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน หรือเข้าเรียนเหมือนนักเรียนทั่วไป

พิพัฒน์ ชูชัย (2548, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมว่าเป็นการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการกำหนดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายสอน และฝ่ายสนับสนุนทั้งในด้านการศึกษาปกติและด้านการเรียนร่วม

กล่าวโดยสรุปว่าการจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ความบกพร่องทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามรูปแบบของการเรียนร่วมทั้งการเรียนร่วมเต็มเวลา และเรียนร่วมบางเวลา โดยได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ตามความสามารถ และตามศักยภาพของตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.2 ปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม

แนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เชื่อว่า การให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกันซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุขเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ควรให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปเท่าที่สามารถทำได้

เบญจา ชลธารันนท์ (2538, หน้า 53) ได้เสนอแนวคิดและสรุปปรัชญาเบื้องต้นที่จะทำให้ การศึกษาพิเศษบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ไว้ดังนี้

1. เด็กพิเศษทุกคนที่สามารถจะเรียนฝึกตนเองให้ทำประโยชน์มากขึ้น
2. สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ
3. ความพิการของเด็กบางคนไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไปในหลายกรณี การศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น
4. บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกงานตลอดทั้ง มีประสบการณ์ในการทำงานของหน่วยงานตนเอง
5. ผู้ให้การศึกษาควรสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องพัฒนาการของเด็กพิเศษเพื่อให้เด็กมี ภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self – Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน
6. การศึกษาพิเศษควรใช้วิธีการสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคล (Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความพิการของเด็กแต่ละคน
7. การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกัน ลดปัญหา ความพิการ และทำให้เด็กมีสัจจะการแห่งตน (Self – Realization)
8. การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการ และสุนทรียศาสตร์เพื่อเตรียมเด็ก พิเศษให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสมบูรณ์
9. อาชีวศึกษาและการอาชีพเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ
10. ในการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อไม่มี ปัญหา หรือไม่มีอุปสรรคอื่นใดโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เด็กได้รับเป็นสำคัญ

บังอร ต้นปาน (2535, หน้า 31) ได้สรุปถึงปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบ การศึกษา จึงจัดการบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทาง เศรษฐกิจ และสังคมจึงควรจัดโครงการ และปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการตามความ จำเป็นของแต่ละบุคคล
2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียม ความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและ สร้างสรรค์สังคมเพราะเด็กพวกนี้จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียน ย่อมสนองตามความแตกต่างแต่ละบุคคลดังนี้

การจัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อม และความรู้ ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้มีพัฒนาการดีขึ้นทุกด้าน ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ศรียา นิยมธรรม (2531, หน้า 12) ได้กล่าวถึงรากฐานของความเชื่อหรือหลักปรัชญาดังต่อไปนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็กพิเศษไม่สามารถเรียนโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ
2. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน โดยเร็วที่สุดในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อและมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด
3. การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็กพิเศษ ผู้นั้นมีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้อย่างไรก็ตามควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ
4. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภทโดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ
5. การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้านควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่างอาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกันและอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน
6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็ก และให้เด็กมีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่องเพื่อทำให้เด็กมีความมั่นใจว่าแม้ตนเองจะมีความบกพร่องแต่ก็ยังสามารถบางอย่างเท่ากับ หรือดีกว่าคนปกติซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น
7. การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่น มีสัจจะ

การแห่งตน และมักให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไปขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

ผดุง อาริยะวิญญู (2533, หน้า 7) ได้สรุปทฤษฎีพื้นฐานการเรียนร่วมไว้ดังนี้ คือ

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและที่มีความบกพร่องต่างๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้น ไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งควรให้เด็กพิเศษเรียนกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้

2. เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นการจัดรูปแบบและวิธีการให้แตกต่างไปจากปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ หรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัดขึ้น

4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะการศึกษาจะช่วยให้เด็กแต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อการปรับตัวเข้าหากันและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

บุษบา ตาไว (2550, หน้า 45) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการจัดการเรียนร่วมทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาจำเป็นต้องจัดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาถึงความแตกต่างทั้งความต้องการ และความสามารถของเด็ก บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกงานตลอดทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานของหน่วยงานตนเอง การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งตั้งแต่ชั้นอนุบาล ซึ่งย่อมจะส่งผลและตอบสนองต่อนโยบายการศึกษา มีจุดมุ่งหมายการศึกษาเพื่อปวงชนให้สมบูรณ์แบบและมีประสิทธิผลมากที่สุด

สรุปแนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม เป็นการนำเด็กพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กพิเศษแต่ละคน เพื่อให้เด็กพิเศษมีพัฒนาการในด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน พร้อมทั้งมีการติดต่อประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในปีการศึกษา 2542 คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน ในและปีการศึกษา 2543 ได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติม คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม การจัดการเรียนร่วมนักการศึกษาพิเศษ ได้กล่าวสรุปแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษ ในปัจจุบัน ที่ช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติได้รับการยอมรับ โดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกันซึ่งขึ้นอยู่กับเจตคติ และการแสดง ออกของสมาชิกในชุมชนจัดเป็นการเข้าสู่สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมการออกกฎหมายเป็นเพียงการนำไปสู่ความเป็นไปได้ ที่จะนำเข้าสู่สภาวะปกติอย่างสมบูรณ์ แต่ไม่ได้ประกันการเข้าร่วมในสังคมอย่างแท้จริงของเด็กพิเศษ

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคนเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องผู้นั้นมีพัฒนาการด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน แม้เด็กบางคนมีลักษณะ และพฤติกรรมที่เหมือนกันบางอย่าง แต่ย่อมมีความแตกต่างกันในรายละเอียด หรือบางคนอาจมีลักษณะที่เด็กประเภทเดียวกันหรือเด็กส่วนใหญ่ไม่มีก็ได้ เด็กคนเดียวกันอาจพัฒนาการด้านต่างๆ รวดเร็ว แต่บางด้านอาจช้าหรือค่อนข้างล่าช้า เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมอื่นใดคนเดียวกัน หรือแม้แต่พัฒนาการด้านเดียวกัน การพัฒนาบางอย่างอาจเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วขณะที่พัฒนาการบางอย่างอาจเป็นไปได้ยากและใช้เวลานานดังนั้นเพื่อให้สามารถพัฒนาให้ได้สูงสุดตามความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละคน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการปฏิบัติต่อเด็กเฉพาะบุคคลตามความเหมาะสม โดยการวางแผนการศึกษารายบุคคลอย่างชัดเจนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่องเป็นการจัดบริการให้แก่เด็กพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่บรรจุเด็กเข้าในความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆ เกิดจากความบกพร่อง หรือเป็นความล่าช้าทางวุฒิภาวะ ซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าทันเด็กปกติในเวลาอันควรก่อนที่จะเด็กคนนั้นจะบรรลุวุฒิภาวะเพราะเด็กที่มีความพิการซ้อนหรือเด็กก่อนวัยเรียนในระยะแรกของปัญหาทางพัฒนาการอาจมีลักษณะบางประเภทแยกได้

ยากมีผลต่อความคาดหวังต่อตนเองในทางลบ ซึ่งครูหรือผู้ปกครองอาจเกิดความผิดพลาดในการคาดหวัง และจัดประเภท

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เด็กพิเศษ โดยการส่งเสริมให้เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ มีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวัน ได้

ชูลีกร ตั้งเชียนซันท์ (2540, หน้า 19) มีแนวคิดการจัดระบบใหม่ตามปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมใน โรงเรียนเป็นกลุ่มพัฒนาการตามลักษณะ พฤติกรรมที่แสดง 4 กลุ่ม ได้แก่ ด้านการเรียนรู้หรือสติปัญญา ด้านสังคม ด้านการสื่อความหมายหรือภาษา ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านประสาทความเคลื่อนไหว แล้ว พิจารณาว่าแต่ละประเภทมีความบกพร่องต้องการบริการทางการศึกษาพิเศษด้านใดต้องการให้นักวิชาชีพ ใดช่วยเหลือพิเศษ

1. แนวคิดประสานงานระหว่างงานวิชาชีพสาขาต่างๆ ในการจัดการประสานงานการ จัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ นักวิชาชีพสาขาต่างๆ รวมทั้งครอบครัวของ เด็กพิเศษ เฉพาะบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความสามารถในการพัฒนาเด็กในสาขาที่ต่างกัน ตามความรู้ ของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าหากไม่ร่วมมือกันจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ไม่สมบูรณ์ อาจส่งผลในทางลบหรือ ความขัดแย้งกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเข้าใจในตัวเด็กให้ดีขึ้นเพื่อวางแผนการ พัฒนาสอดคล้องต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุดโดยการจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนและดำเนินการสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการต่างๆ หลายสาขา

2. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษเพื่อควบคุม หรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวางเงื่อนไข หรือการเสริมแรงซึ่งความเชื่อว่า ครูผู้สอนควรมุ่งความสนใจมายังพฤติกรรมซึ่งวัด และสังเกตได้หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน ที่ต้องการให้เกิดภายในตัวผู้เรียนออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตและวัดได้ตามแนวคิดนี้ มี อิทธิพลสูงมากต่อนักการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนการสอนการวางเงื่อนไขผลที่ตามมาการเสริมแรง หลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษารายบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาพิเศษ เป็น สาขาวิชาที่ใช้ประโยชน์จากทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมมากที่สุดสาขาหนึ่งซึ่งครินธอร์ วิทเยะคี รินันท์ (2535, หน้า 39) สรุปการเกิดพฤติกรรมในหรือการเรียนรู้ตามแนวคิดด้านพฤติกรรมนิยม 2 ประเภท

ประเภทที่ 1 การวางเงื่อนไขโดยการจับคู่สิ่งเร้าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีสิ่งเร้าภายนอกมากกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอัตโนมัติ และมีสิ่งเร้าใหม่มาควบคู่กับสิ่งเร้าเหล่านั้นหลายครั้ง เด็กจะเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นโดยอัตโนมัติต่อสิ่งเร้าใหม่ด้วย แม้ภายหลังจะมีสิ่งเร้าใหม่เพียงอย่างเดียว เรียกว่าพฤติกรรมตอบสนอง

ประเภทที่ 2 การวางเงื่อนไขโดยการเสริมแรงสิ่งที่คุณเรียนควรปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากเด็กเห็นผู้ลงใจกระทำเอง ในลักษณะการลองผิดลองถูกโดยมีพฤติกรรมที่ได้รับจากการเสริมแรงหรือผลที่ตามมาเป็นสิ่งที่เด็กต้องการเป็นรางวัล เรียกว่า พฤติกรรมแบบลงมือปฏิบัติ พฤติกรรมนั้นจะเกิดบ่อยขึ้นและกลายเป็นพฤติกรรมที่ถาวรของเด็กคนนั้น แต่ถ้าพฤติกรรมใดที่เด็กแสดงออกมาแล้ว ผลที่ตามมาเป็นสิ่งที่เด็กไม่ต้องการ เป็นการลงโทษพฤติกรรมนั้นจะเกิดน้อยลง และหายไปในที่สุดที่สำคัญควรคำนึงว่าสิ่งที่ครูกำลังคิดว่าการต้องการหรือไม่ต้องการอาจไม่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของเด็กคนนั้น การวางเงื่อนไขให้เด็กเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงลักษณะของเด็กแต่ละคนซึ่งจะได้ผลตามที่ครูต้องการ

สรุปแนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม คือ การนำเด็กพิเศษเข้าสู่ภาวะปกติมากที่สุด การเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน พร้อมทั้งมีการประสานงานระหว่างงานวิชาชีพสาขาต่างๆ ในการจัดการประสาน งานการจัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งครอบครัวของเด็กพิเศษ

2.4 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม

คณะกรรมการโครงการการศึกษาพิเศษโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน (2529, หน้า 29) กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วมไว้ 5 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็น ภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่งทั้งเป็นการประหยัดพลังงานและเวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการ เดินทาง โดยนำเวลานั้น ๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตให้ปกติที่สุด
- 2) เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ
- 3) เด็กพิการได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดามารดาและญาติพี่น้องตามปกติมีโอกาสประพฤติกปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุผล

แห่งความพิการ

4) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ตรงเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

5) งบประมาณของรัฐบาลเพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะต้องใช้งบประมาณมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 5) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วมว่า เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ที่มุ่งไปสู่แนวคิดของการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบในการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียน ทั้งในด้านอาคารสถานที่ การบริหารของโรงเรียน รูปแบบการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล การจัดบุคลากรดำเนินงานเพื่อให้ระบบการศึกษาที่ยืด

หยุ่น สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

สรุปวัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กพิเศษมีโอกาสได้ รับการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กปกติได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของ เด็กพิเศษแต่ละคน และเพื่อเป็นการให้เด็กพิเศษได้เรียนอยู่ใกล้กับครอบครัว และเข้ากับสังคมได้ และเป็น การประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และลดภาระของรัฐบาลในการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษ

1.5 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 12-14) ได้อ้างถึงรูปแบบ การจัดการเรียนร่วมของ เรโนลด์ และบริค และได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนร่วม 5 รูปแบบ ดังนี้ คือ

1. การจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา เป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่ง ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจนถึงระดับที่ช่วยตัวเองได้แล้ว และได้รับการพิจารณาว่ามีความพร้อมทางการ เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีหรือค่อนข้างดี ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมดีพอในทุกๆ กลุ่ม วิชาให้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และเรียนเหมือนกับนักเรียนปกติ

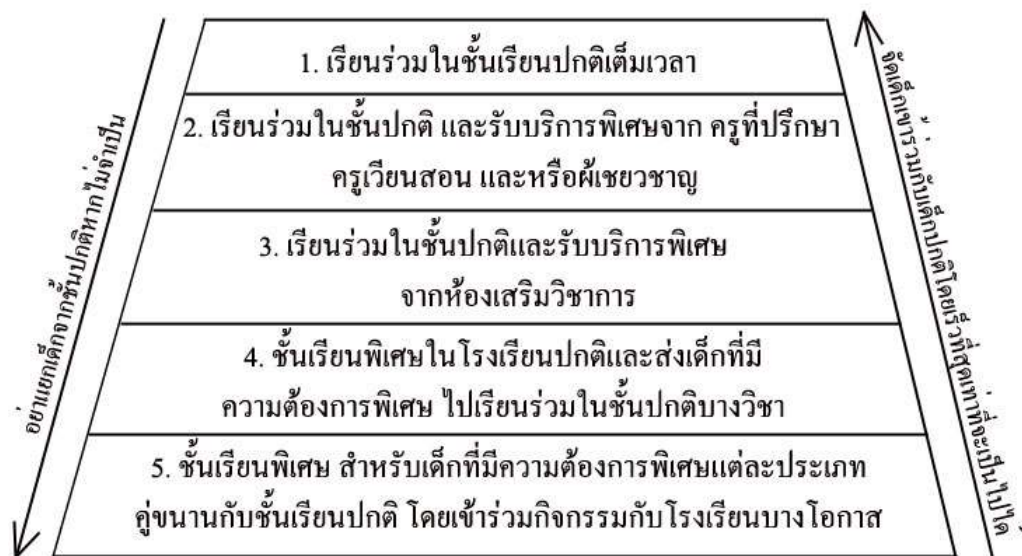
2. การจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีบริการให้คำแนะนำปรึกษาเป็นการจัดการเรียนร่วม เต็มเวลาคัดล้ายคลึงกับรูปแบบแรก แต่จะมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษา ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียน ครูเวียนสอนตามโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

3. การจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ เป็นการ จัด ครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่ที่ห้องเสริมวิชาการ โดยกำหนดตารางการเรียนให้นักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษ ได้เข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการการศึกษาพิเศษบางเวลา และบางวิชาตามความ
มากน้อยของความต้องการพิเศษหรือความจำเป็นของเด็ก และสอนในเนื้อหาที่เด็กมีปัญหาหรือไม่ ได้รับความ
การสอนในชั้นเรียนปกติการสอนอาจจะทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

4. การเรียนชั้นพิเศษในโรงเรียน และเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดนักเรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษไว้ในห้องเรียนเดียวกัน โดยคู่ขนานกับห้องเรียนปกติและจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูการศึกษา
พิเศษประจำชั้นและสอนเองเกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาที่เด็กสามารถไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้

5. การจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่มี
ความบกพร่องค่อนข้างมากในประเภทเดียวกัน โดยจัดเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ไม่น้อยกว่า 6 คน เรียนในชั้น
เรียนพิเศษร่วมกันตลอดเวลา มีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนเองทุกวิชาแต่อยู่ในโรงเรียนปกติ

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, ภาพนิ่ง)

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 221 - 222) กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษกับนักเรียนทั่วไปไว้สอดคล้องกันว่าอาจทำได้หลายลักษณะเป็นวิธีการจัดการเรียนร่วม
ซึ่งปฏิบัติกันอยู่หลายประเทศกล่าวถึงรูปแบบการจัดการจัดการเรียนร่วมไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทุกประการเด็กที่จะ

เข้าเรียนลักษณะนี้ได้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อยมีความฉลาดและมีความพร้อมใน
ด้านการเรียน

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษาการจัดการเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธี
แรกกกล่าวคือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติเต็มเวลาแต่มีครู
การศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้น

3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และรับบริการจากครูเวียนสอนเป็นการจัดนักเรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะ
เดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มาก
นักครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่งเมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กเดิมในโรงเรียน
เดิมอีกจึงเรียกครูประเภทนี้ว่าครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่
ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้าเรียนกับครูสอนเสริม
วิชาการวันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กพิเศษเด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนห้องนี้
จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอนครูสอนวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวน
เด็ก และประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นก
ลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับ การสอนในชั้นปกติหรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอน
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติ ใน
การปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้ด้วย

5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษไว้
ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชายกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับ
นักเรียนทั่วไป เช่น พลศึกษา ศิลปะ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติเป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีความบกพร่องประเภท
เดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกันและเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นพิเศษ ตลอดเวลาครูประจำชั้น
สอนทุกวิชา การจัดการเรียนร่วมในลักษณะนี้ เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้าง
ช้ามากการจัดการเรียนร่วมในลักษณะได้นั้นขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ และความพร้อมของเด็ก พิการที่
มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความพิการมากขึ้นและมีความ
พร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่น กันลงไป

ศรียา นียมธรรมและคณะ (2546, หน้า 18) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการจัดการเรียนร่วมไว้

8 รูปแบบดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและปฏิบัติเหมือนนักเรียนปกติทุกประการ
2. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติแต่ได้รับบริการที่จำเป็นจากครูการศึกษาพิเศษ
3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติบางวิชาและเรียนในชั้นพิเศษเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง

บางวิชา

4. เรียนในชั้นปกติทุกรายวิชาโดยมีครูการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือเด็กเป็น

รายบุคคล หรือ กลุ่มย่อยๆ ขณะครูประจำวิชาอธิบาย

5. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้นักเรียนทั่วไปเข้าไปเรียนร่วม

6. เรียนในชั้นพิเศษโดยให้นักเรียนทั่วไปเข้าไปเรียนร่วมในบางวิชาแต่บางวิชา

นักเรียนทั่วไปแยกไปเรียนกับเด็กในท้องถิ่นและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแยกไปเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในห้องเรียนอื่น

7. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับนักเรียนทั่วไป

8. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น

พัชนี สืบประสงค์ (http://www.specialed-enter1.com/page/wichakan_school2.htm)

ได้แบ่งรูปแบบการจัดการเรียนร่วมได้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนเต็มวัน และอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นโดยไม่ได้รับการทางการศึกษาพิเศษเด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา และอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ซึ่งจะได้รับคำแนะนำจากครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอนตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กบริการสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นต้น

3. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นแต่จะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูเดินสอนตามตารางที่กำหนด

หรือเมื่อมีความจำเป็นครูเดินสอนจะเดินทางไปให้บริการตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการให้บริการช่วยเหลือแก่ครูทั้งด้านการสอน และการปรับพฤติกรรม

4. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มวันและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่ได้รับการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำอยู่ห้องสอนเสริม บางเวลาหรือบางวิชา วันละ 1 - 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็กการสอนเด็ก อาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา เช่น ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพ แวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility: O&M) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หรือภาษามือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น ในห้องสอนเสริมจะต้องมีเอกสารหนังสือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูบริการสอนเสริมนอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแล้วยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ และเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษา พลศึกษา และศิลปะ เป็นต้น

6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็กปกติเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลา และเรียนกับครูประจำชั้นทุกวิชา แต่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กทั่วไป เช่น กิจกรรมเข้าแถว เคารพธงชาติ การรับประทานอาหาร การไปทัศนศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

อาจกล่าวสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีหลายรูปแบบคือ รูปแบบการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา รูปแบบเรียนเรียนร่วมในชั้นปกติมีบริการให้คำแนะนำปรึกษา รูปแบบเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติรับบริการจากครูเสริมวิชาการ รูปแบบชั้นเรียนพิเศษเรียนร่วมบางเวลาซึ่งในแต่ละรูปแบบ มีความยืดหยุ่นตามความต้องการและความจำเป็นพิเศษ ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาตามศักยภาพตนเอง และเพื่อเป็นการ

เตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อยู่อย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของคนปกติ

1.6 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 37) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการเรียนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น ถ้าเรียนในชั้นพิเศษ ครูก็มักจะทำให้ความพิเศษแก่เด็กมากเกินไป หรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่ามีความบกพร่อง ถ้าเด็กนักเรียนในโรงเรียนปกติเด็กก็จะต้องปฏิบัติตามนักเรียนทั่วไป เช่น พยายามทำงานให้เสร็จ เหมือนคนอื่นเด็กจะได้ฝึกทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

2. ด้านสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติ ได้ดีขึ้นมีเพื่อนมากขึ้นไม่มีเฉพาะเพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านจะเข้าใจเด็กดีขึ้น ยินยอมให้ลูก ของตนเอง เล่นด้วยเพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน

3. ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นักเรียนทั่วไปจะมีความเคยชินกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่รวมกัน เรียนร่วมกัน จึงไม่เห็นว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ชวนชัง อีกต่อไป นอกจากนี้นักเรียนทั่วไปยังเรียนรู้ว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และมีความเข้าใจต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยอมรับ และแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ด้านการประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณไปได้มาก เพียงแต่เพิ่ม บุคลากรที่จำเป็นในบางด้านเพิ่มขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น เพิ่มครูสอนซ่อมเสริม ครูเวียนสอน หรือครูการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหารก็ใช้ผู้บริหารของโรงเรียนปกติคนเดียว ถือเป็นการ ประหยัด ในด้านงบประมาณของรัฐบาล

กนกพร เจริญฤทธิ์ (2546, หน้า 32-33) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมในประเทศที่เจริญมั่งคั่งหรือประเทศกำลังพัฒนา มีความเห็นตรงกันว่า การจัดให้เด็กพิการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติมีผลดีเป็นอย่างยิ่ง ถือว่าเป็นการประหยัดเงินของรัฐ เพราะไม่ต้องตั้งโรงเรียนใหม่

กล่าวว่าการตั้งโรงเรียนใหม่แต่ละแห่งจะต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างรวมทั้ง ค่าใช้จ่ายอื่น เป็นจำนวนมาก การจัดชั้นเรียนร่วมในโรงเรียนปกติจึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษา อย่างหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนใกล้บ้าน ประหยัดค่าใช้จ่าย ได้อยู่กับครอบครัว มีโอกาสเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคมปกติและยังเป็นการลดภาระงบประมาณของทางราชการอีกด้วย

2.7 ปัญหาการจัดการเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 43 – 44) ได้รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาพิเศษ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยว่า

1. การให้บริการทางการศึกษาพิเศษยังไม่เพียงพอทางด้านปริมาณ แม้จะสร้างโรงเรียนการศึกษาพิเศษเพิ่มมากขึ้น แต่เป็นการสวนทางกับปรัชญาการศึกษาพิเศษที่มุ่งให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กทั่วไปในสังคมได้โรงเรียนการศึกษาพิเศษจึงเป็นการแยกเด็กออกจากสังคม ควรเลิกโรงเรียนประเภทนี้ และขยายโรงเรียนเรียนร่วมให้มากขึ้น

2. การให้บริการทางการศึกษาพิเศษยังไม่เพียงพอในด้านคุณภาพ แม้ว่าจะสร้างโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะเพิ่มขึ้น กฎได้หมายความว่าโรงเรียนเหล่านั้นจะเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดเหมาะที่สุดสำหรับเด็ก โดยเฉพาะโรงเรียนศึกษาพิเศษที่ไม่มีคุณภาพ นอกจากจะไม่สนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของเด็กแล้วยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

3. ผู้บริหารการศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษายังไม่เข้าใจเด็กพิเศษอาจมีความเห็นว่าเด็กพิเศษเป็นคนไร้ค่า ความจริงไม่เป็นเช่นนั้น เด็กพิเศษมีความสามารถใกล้เคียงหรือสูงกว่าเด็กปกติถ้าได้รับบริการทางการศึกษาถูกวิธี

4. ผู้ปกครองตลอดจนสังคมยังไม่เข้าใจการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองจึงไม่ส่งเด็กเข้าโรงเรียน เพราะไม่คิดว่าเด็กพิเศษเรียนหนังสือได้ นอกจากนั้นสังคมยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กพิเศษ ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการขยายบริการการศึกษาพิเศษ

5. ผู้บริหารเข้าใจว่าการศึกษาพิเศษเป็นการลงทุนสูง หากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วจะเห็นว่าการศึกษาที่รัฐลงทุนทางการศึกษาให้เด็กพิเศษช่วยเหลือตัวเองได้ และดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นการลงทุนที่ต่ำกว่า

ที่รัฐต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับเด็กเหล่านี้ไปตลอดชีวิต ดังนั้นรัฐจึงควรเน้นการให้บริการทางการศึกษา มากกว่าการให้การสงเคราะห์เด็กแต่เพียงอย่างเดียว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ทำการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงาน พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม มีปัญหา และอุปสรรค ด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การประเมิน การปรับปรุง และการรายงานผล ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย ไม่มีการกำหนดไว้ในแผน บุคลากรทุกคนไม่มีส่วนร่วม
2. ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล
3. การประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจนไม่ครอบคลุม ไม่ต่อเนื่อง
4. การประชาสัมพันธ์น้อย เพราะใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์สูง
5. การจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาไม่เอื้อกับเด็กพิเศษทุกประเภท
6. การคัดแยกเด็กพิเศษประเภทต่างๆ ขาดเครื่องมือคัดแยกและผู้เชี่ยวชาญ
7. การจัดบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง
8. บุคลากรในโรงเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อเด็กพิเศษ
9. บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
10. โรงเรียนขาดความตระหนักในการนิเทศ ขาดผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาพิเศษ และขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง
11. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินคุณภาพ เครื่องมือขาดคุณภาพ
12. การจัดการเรียนรู้ การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ขาดการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น โรงพยาบาล แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง นักแก้ไขการพูด นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด ผู้นำชุมชนให้ความช่วยเหลือน้อยในการให้ข้อมูล
13. การวางแผนพัฒนาเด็กพิเศษบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ
14. โรงเรียนยังถือว่าเป็นภาระงานเพิ่มขึ้นเพราะต้องวางแผนเป็นรายบุคคลในการช่วยเหลือ และไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้

15. การวัดผล ประเมินผลไม่สอดคล้องกับสภาพจริง เครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมในการวัดเป็นรายบุคคล เน้นการวัดผลเหมือนเด็กปกติ
16. ไม่มีความรู้ในการจัดทำรายงาน
17. การวัดผลเป็นรายบุคคล เน้นผลสัมฤทธิ์มากกว่าพัฒนาการของเด็ก
18. การจัดกิจกรรมไม่มีความหลากหลายแต่ละประเภทของเด็กพิเศษขาดบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานต้องใช้งบประมาณมาก

ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานระยะ 6 เดือนแรก โดยการนิเทศเชิงลึกเด็กพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 189 โรงเรียน เมื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งเชิงปริมาณของโรงเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา พบว่าผลการดำเนินงานระยะแรกมีปัญหา และอุปสรรค ของการดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) จากการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 82 – 83) สรุปได้ ดังนี้

1. กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ กล่าวคือ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยไม่มีคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ของเด็กพิเศษแต่ละคนกระบวนการตรวจสอบไม่ครอบคลุมทั้งวิธีการเครื่องมือ และแหล่งข้อมูลเป็นการกรอกแบบฟอร์มโดยครูหนึ่งคนมากกว่าการทำตามกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ดังนั้นจึงไม่ครอบคลุมสาระสำคัญในการพัฒนาเด็กพิเศษ
2. เด็กพิเศษส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนทั่วไปอย่างแท้จริง โดยพบว่าโรงเรียนยังรับเด็กพิเศษได้บางประเภทและรับได้เฉพาะเด็กพิเศษที่มีความพิการระดับปานกลาง และระดับน้อยเท่านั้น ส่วนนักเรียนที่พิการระดับมากยังไม่สามารถจัดเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไปได้ โดยต้องเรียนในรูปแบบอื่น เช่น ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ หรืออาจได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาล ศูนย์การศึกษาพิเศษ และเรียนที่บ้าน เป็นต้น
3. การให้เด็กพิเศษได้รับสิทธิเข้าถึงการศึกษาตามกฎหมายยังไม่สามารถดำเนินการให้ได้ครบถ้วนและทั่วถึงเด็กพิเศษทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ
4. การเตรียมครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษาพิเศษยังดำเนินการได้ไม่เพียงพอกับความต้องการในการพัฒนาเด็กพิเศษ ครูจำนวนมากต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมในการสอน

เด็กพิเศษนอกจากนี้ครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือด้านสื่อ อุปกรณ์ในห้องเรียนเพิ่มขึ้น ต้องการการ
นิเทศ ติดตามทั้งจากภายในและภายนอก ต้องการความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนางานมากขึ้น

5. การจัดบรรยากาศ และกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ พบว่าการปรับเปลี่ยน
หลักสูตรการเรียนการสอน และการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษเป็นเฉพาะบุคคลยังมีน้อย การจัดการเรียน
การสอนยังไม่เชื่อมโยงกับชั้นเรียนปกติ และขาดการวางแผนทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้
เทคนิควิธีสอนยังไม่เฉพาะ และไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กพิเศษ รวมทั้งการวัด
และประเมินผลไม่เป็นการประเมินตามสภาพจริง และไม่สอดคล้องกับลักษณะความบกพร่อง และ
ศักยภาพที่แท้จริงของเด็กพิเศษส่วนใหญ่ยังใช้เครื่องมือประเมินเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป

6. การสำรวจ จัดทำ และใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศน้อย และยังไม่ได้มาจากวิธีการและ
แหล่งข้อมูลหลากหลายทำให้เป็นปัญหาในการรับเด็กพิเศษคัดแยก คัดกรอง จัดเด็กพิเศษเข้าเรียน และ
การวางแผนพัฒนาเด็กพิเศษ นอกจากนี้ ระบบส่งต่อไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ขาดการส่งต่ออย่าง
เป็นระบบระหว่างช่วงรอยต่อระดับการศึกษา

7. การดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมผ่านกลไกการบริหารจัดการของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลัก ดังนั้นการรับนโยบายด้านการเรียนร่วมเพื่อสู่การปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับ
ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และความสามารถในการปฏิบัติงาน และความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

8. การสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนในหน่วยปฏิบัติซึ่งอาจยังไม่
ยอมรับและไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และเป็นอุปสรรคสำคัญจึงต้องมีการเตรียมการ อย่างมาก

9. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ยังพบว่าไม่พอเพียงที่จะสนับสนุนการดำเนินงานทั้งการ
สนับสนุนให้เด็กพิเศษทุกคนได้รับบริการตามกฎกระทรวงอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับความต้องการ
จำเป็นพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล

10. การประสานงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต
การศึกษา สถานศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรในชุมชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย และขาดความ
คล่องตัวทำให้การดำเนินงานยังไม่สนับสนุนและเชื่อมโยงกันในลักษณะของการประสานความร่วมมือกัน
อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนร่วมเกิดจากการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบหาก
ไม่ชัดเจนทำให้ผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการเป็นแนวทางเดียวกันการร่วมมือการประสานงานของทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมที่ชัดเจน การขาดข้อมูลในการบริหารจัดการ การขาดเจตคติ ขาดงบประมาณ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการเรียนร่วมได้

2. หลักการ แนวคิดการบริหารจัดการเรียนร่วม

กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 1) กล่าวถึงหลักของการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้ คือ มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความเป็นอยู่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน คนต้องการเพื่อนเมื่อเด็กต้องการเพื่อนเล่นอายุในวัยเรียนต้องการเพื่อนเรียน เพื่อนเล่น เพื่อนร่วมกิจกรรมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องการเพื่อนคู่คิด นอกจากนี้แต่ละคนมีพื้นฐานไม่เหมือนกันมนุษย์จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่ตลอดเวลา คนพิการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เขาควรได้รับการปฏิบัติอย่างคนธรรมดาทั่วไป คือความเข้าใจ ความช่วยเหลือ และการพัฒนาโดยเท่าเทียมคนปกติ ดังนั้นการเตรียมคนพิการตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้เขาพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และให้โอกาสเข้าได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียน ปกติจะช่วยให้เขามีเพื่อนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้ สามารถดำรงชีวิตร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขเมื่อเติบโตขึ้นจึงเป็นความหวังของการศึกษาในปัจจุบัน

ผดุง อารยะวิญญู (2533, หน้า 7) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนร่วมไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและผู้ที่มีความบกพร่องต่างๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นจึงไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ
2. เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากนักเรียนปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการให้แตกต่างไปจากนักเรียนปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้เต็มที่
3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันไม่ว่าเป็นนักเรียนปกติหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษการศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัด
4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานแตกต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากัน และให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดการศึกษาต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

อุบล เล่นวารี (2542, หน้า 22) กล่าวถึงหลักของการจัดการเรียนร่วมไว้สอดคล้องกันว่า ไม่มีสังคม

ได้ไว้คนพิการ ดังนั้นเมื่อคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเราไม่สามารถขจัดคนพิการออกไปจากสังคม ได้จึงควรเตรียมผู้พิการให้มีความพร้อมแต่เยาว์วัย เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วมว่าเป็นการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การจัดการศึกษาในโรงเรียนปกติ เป็นโรงเรียนแบบการเรียนร่วม โดยยึดหลักการพื้นฐานว่าเด็กทุกคนควรได้เรียนด้วยกันโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรค หรือความแตกต่างที่อาจมีโรงเรียนต้องยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของเด็ก
2. มุ่งจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักบูรณาการและยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง
3. การให้การศึกษาร่วมกันเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุด สำหรับสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมควรดำเนินการบนพื้นฐานของแนวคิดและหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 มนุษย์มีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษา จึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม จึงควรจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

ประการที่ 2 มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับนักเรียนทั่วไปย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกันมีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

ประการที่ 3 การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วมจึงควรได้มีการปรับการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังได้

กล่าวถึงหลักการที่ควรคำนึง ถึงในการจัดการเรียนร่วมว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นนักเรียนปกติ หรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษการจัดการศึกษาเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อคนทุกคน การจัดการเรียนร่วมเป็นการจัดการแบ่งแยกทางสังคมอย่างหนึ่งเป็นการสอนคนให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน และเด็กเป็นผู้เลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเลือกเด็ก

ประกฤติ พูลพัฒน์ (2546, หน้า 17 - 18) ได้เสนอหลักพื้นฐานของการจัดการเรียนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมจึงควรจัดโครงการ และปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่า และสร้างสรรค์ ทางสังคมเพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกันมีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วมจึงควรได้รับการปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคน ให้มีพัฒนาการทุกด้านด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศรียา นิยมธรรม และคณะ (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงคนพิการว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรเตรียมผู้พิการเสียแต่ในขณะเยาว์วัย เพื่อให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยเชื่อว่าการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติจะช่วยให้เด็กทั้งสองกลุ่มเรียนรู้ และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีพร่วมกันในสังคม การจัดการเรียนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเจริญเติบโตเต็มที่ตามความสามารถของตน เพราะว่าการจัดการเรียนร่วมนั้นมิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมนอกเวลาเรียนของเด็กอีกด้วย เช่น การแข่งขันกีฬา การร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเชื่อว่าการที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ได้เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมวุฒิภาวะทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป

จากที่กล่าวมาสรุปว่าแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนร่วมคือมนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม การจัดการเรียนร่วมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปตั้งแต่แรกเป็นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลให้สิทธิที่เท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตามปกติ เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กเหล่านี้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

3.1 การบริหารจัดการเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 65-66) ได้กล่าวถึงการ บริหารจัดการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนร่วมบรรลุตามเป้าหมาย บทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเรียนร่วมที่สำคัญ คือสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในเขตพื้นที่บริการ จัดทำแผนการดำเนินการจัดการเรียนร่วม ตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม เตรียมบุคลากร/สถานที่ ดำเนินการคัดแยกเด็ก จัดครูเข้าสอน จัดบริการที่จำเป็นแก่เด็ก พัฒนาหลักสูตร และกำกับนิเทศ ติดตาม

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 41-42) ได้สรุปหลักการสำคัญของการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ประการ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจจัดการศึกษามายังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของนักเรียน
2. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย โดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่น การจัดการศึกษาในส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและ

ประชาชนให้จัดการศึกษาอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วย ปฏิบัติตามนโยบายจากส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความเชื่อว่า วิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลาย แนวทาง ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมี ประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กฤษฎะ ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นไปตามข้อกำหนดและนโยบายของชาติ

เบญจมา ชลธารินทร์ (2546, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ตาม 4 องค์ประกอบ คือ นักเรียน ซึ่งหมายถึงรวมถึงนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน เครื่องมือ โดยยึดเอาความจำเป็นพิเศษ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหากโรงเรียนสามารถบูรณาการทุกองค์ประกอบ และใช้หลักการ บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) รวมทั้งปฏิบัติงานในลักษณะประสานร่วมมือกันโดยได้พิจารณาองค์ประกอบทุกด้านเพื่อสนองตอบความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล ทำให้มีผลต่อ

ประสิทธิภาพ ของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่เข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติ โดยที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างมีความสุข และได้รับประโยชน์ทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

สมยศ ต่ายแก้ว (2548, หน้า 3) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยเน้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ที่สำคัญคือ การกำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ การคัดกรองเด็กที่มีความบกพร่องที่ต้องการ การศึกษาพิเศษในโรงเรียน การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องที่ต้องการ

การศึกษาพิเศษ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความบกพร่อง ที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนตามแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล การปรับสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัดและส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล วิจัย

การวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน การ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม การ สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการ เรียนร่วม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารจัดการเรียนร่วม เป็นการบริหารจัดการ การศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป สิ่งที่มีบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนร่วมบรรลุตามเป้าหมาย คือ การบริหาร โดยให้รูปแบบการ บริหารจัดการเรียนร่วมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรมีองค์ประกอบครอบคลุมทุกด้านทั้ง ด้านนักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งสามารถ ตอบสนองความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ศรียา นิยมธรรมและคณะ (2546, หน้า 53-57) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อาจแบ่ง เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Children with Hearing Impairment) เด็กที่สูญเสีย การได้ยินในระดับหูตึง หรือหูหนวกซึ่งอาจสูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิด หรือภายหลังก็ตาม แบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับที่ 1 หูตึงน้อย เริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดัง 26 - 40 เดซิเบล

ระดับที่ 2 หูตึงปานกลาง เริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดัง 41 - 55 เดซิเบล

ระดับที่ 3 หูตึงมาก เริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดัง 56 - 70 เดซิเบล

ระดับที่ 4 หูตึงรุนแรง เริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดัง 71 - 90 เดซิเบล

ระดับที่ 5 หูหนวก เริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดังมากกว่า 90 เดซิเบลขึ้นไป

หรือไม่มีปฏิกิริยาใดๆ แม้มี่เสียงดังมากกว่า 90 เดซิเบล

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Children with Mental Retardation) หมายถึง เด็กที่

มีสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ทั้งนี้ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ขั้นเล็กน้อย (Mild) IQ 50 - 60

ระดับที่ 2 ขั้นปานกลาง (Moderate) IQ 35 - 49

ระดับที่ 3 ขั้นรุนแรง (Severe) IQ 20 - 34

ระดับที่ 4 ขั้นรุนแรงมาก (Profound) IQ น้อยกว่า 20

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น (Children with Visual Impairment) หมายถึง เด็กตาบอดหรือเด็กที่มีสายตาเหลืออยู่น้อยมาก ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้แบ่งความบกพร่องทางการมองเห็นออกเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 สายตาเลือนราง (Low vision)

3.2 สภาพตาบอด (Blindness)

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Children with Physical Impairment) หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท (Nervous System) มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวม พวกพิการทางประสาทสัมผัส เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

5. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม (Children with Behavior Disorders) หมายถึง เด็กที่มีลักษณะดังนี้ คือ เด็กที่ไม่สามารถเรียนหนังสือได้เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป แต่ไม่ได้มีสาเหตุมาจากองค์ประกอบทางสติปัญญาการรับรู้ ความบกพร่องทางร่างกาย หรือสุขภาพไม่สามารถปรับตัว เข้ากับเพื่อนได้ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศและวัย มีปัญหาทางอารมณ์ หรืออาการเจ็บป่วย โดยมีสาเหตุมาจากจิตใจ ได้แก่ ความวิตกกังวลหรือความหวาดกลัว เป็นต้น

6. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Children with Learning Disabilities) หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในขบวนการทางจิตวิทยาทำให้มีปัญหาด้านการใช้ภาษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย ทางการมองเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา อารมณ์ และสภาพแวดล้อม

7. เด็กที่มีสมาธิสั้น (Children with Attention Deficit/hyperactivity Disorders)

หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ได้แก่ การขาดสมาธิ (Inattention) พฤติกรรมซุกซน อยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ขาดความยับยั้งชั่งใจ หุนหันพลันแล่นทำอะไรไม่คิดให้รอบคอบ (Impulsivity) และพฤติกรรมที่แสดงออกไม่เหมาะสมกับวัย หรือระดับพัฒนาการและ ต่อเนื่องนานเกิน 6 เดือนขึ้นไป พฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏก่อนอายุ 7 ปี และมีความรุนแรง ส่งผล กระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การเรียน การปรับตัวเข้าสังคม พฤติกรรมเหล่านี้เกิดอย่างน้อยในสอง สถานการณ์ขึ้นไป เช่น ที่บ้านและโรงเรียน เป็นต้น

8. เด็กที่มีความบกพร่องทางการสื่อความหมาย (Children with Communication Disorders)

หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อ ความหมาย กับผู้อื่นได้ตามปกติ เช่น การพูดไม่ชัด จังหวะการพูดไม่ดี คุณภาพของเสียงผิดปกติ ตลอดจนการพูด ผิดปกติที่เกิดจากการมีพยาธิของระบบประสาทส่วนกลาง หรือระบบประสาทส่วน ปลายรวมทั้งอะเฟเซีย ซึ่ง มีความบกพร่องทั้งในด้านการรับรู้ และการแสดงออกทางภาษา เป็นต้น

9. เด็กออทิสติก (Children with Autisms) หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือ

ถดถอยแสดงปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งแวดลอมในลักษณะแปลกๆ เช่น หลีกเลียงการมองหน้าผู้อื่นไม่สบตา การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ต่อเสียงที่ได้ยิน การสัมผัส หรือความเจ็บปวดในลักษณะที่มาก เกินไปหรือน้อย เกินไป หรือไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งเร้าใด ๆ ทั้งสิ้น แสดงอาการสนใจต่อตนเอง หรือการกระตุ้นตนเอง โดยไม่สนใจสิ่งแวดลอม มีปัญหาด้านการพูดและภาษา ไม่สามารถแสดง ปฏิกิริยาตอบโต้กับคน สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

10. เด็กที่มีความพิการซ้ำซ้อน (Children with Multiple Handicapped) หมายถึงเด็กที่มี

สภาพความพิการตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติ ปัญญา รวมทั้งการสูญเสียการได้ยิน หรือเด็กที่ตาบอดและสูญเสียการได้ยิน เป็นต้น และสภาพความพิการ นี้จะส่งผลให้เกิดการด้อยความสามารถในการดำรงชีวิต ทั้งเป็นอุปสรรคต่อการได้รับการศึกษา

11. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Children with Gifted / Talented) หมายถึง เด็กที่

แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านในด้านสติปัญญา ความคิด สร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถ ทางด้ านดนตรี ความสามารถทางด้านกีฬา ความสามารถทางด้านวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือ หลาย

สาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน

ผดุง อารยะวิญญู. (2542, หน้า 20) แบ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไว้ 12 ประเภทได้แก่

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้
3. เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้
4. เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
9. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล
10. เด็กปัญญาเลิศ
11. เด็กออทิสติก
12. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

นวัตกร ปณิตา (http://learners.in.th/file/tanayna_69/e.doc) ได้แบ่งประเภทเด็กพิเศษออกเป็น 2 ประเภทก็คือ

1. เด็กที่มีความสามารถสูง เป็นลักษณะของเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติทั่วไป
2. เด็กที่มีลักษณะบกพร่อง สามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ประเภท คือ
 - 2.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถแบ่งออกได้อีก 2 ประเภท คือ
 - 2.1.1 เด็กเรียนช้า ขาดทักษะทางการเรียนรู้
 - 2.1.2 เด็กปัญญาอ่อน ลักษณะของเด็กปัญญาอ่อน แบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ
 - 1) หนักมาก IQ ต่ำกว่า 20 ไม่สามารถเรียนรู้ทักษะต่างๆได้เลย
 - 2) หนัก IQ ต่ำกว่า 30-40 สามารถฝึกกิจวัตรประจำวันได้
 - 3) ปานกลาง IQ ต่ำกว่า 35-49 สามารถทำงานง่ายๆไม่ซับซ้อนได้
 - 4) น้อย IQ ต่ำกว่า 50-70 สามารถเรียนในระดับประถมศึกษาได้
 - 2.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่เข้าใจ

คำพูด แบ่งได้เป็น

2.2.1 หูตึงระดับน้อย เด็กกลุ่มนี้จะไม่สามารถได้ยินเสียงกระซิบเลย

2.2.2 หูตึงระดับปานกลาง เด็กในกลุ่มนี้จะไม่ได้ยินเสียงพูดในระดับปกติ และจะต้อง

มองหน้าผู้พูด

2.2.3 หูตึงรุนแรง เด็กกลุ่มนี้จะได้ยินเสียงตะโกนในระยะ 1 ฟุต

2.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น แบ่งออกเป็น

2.3.1 เด็กตาบอด เด็กในกลุ่มนี้จะต้องใช้ประสาทสัมผัสอย่างอื่นมาทดแทน

2.3.2 ตาบอดไม่สนิท

2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หมายถึง เด็กที่มีความ

ความผิดปกติของแขน ขา หรือลำตัวและรวมถึงศีรษะเป็นเด็กที่มีความผิดปกติ บกพร่องหรือสูญเสียอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายด้วย ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ดีเท่าคนปกติ

2.5 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ คือ เด็กที่มีปัญหาทางการฟัง การคิด การอ่าน การสะกดคำ หรือการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะไม่สามารถแยกขนาด รูปร่าง และจำตัวเลขไม่ได้ เข้าใจคำศัพท์น้อยมาก ไม่ตั้งใจฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ได้

2.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม และอารมณ์ เด็กในกลุ่มนี้จะไม่สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ นานๆ ได้ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ ขาดสัมพันธภาพกับเพื่อนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน มีความคับข้องใจ มีความเก็บกดทางอารมณ์โดยจะแสดงออกทางร่างกายแทน

2.7 เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการที่ผิดปกติเกี่ยวกับอารมณ์ สังคม การสื่อความหมายและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเด็กในกลุ่มนี้ จะอยู่ในโลกส่วนตัวของตัวเอง ปลอดภัยใครไม่เป็น และจะไม่เข้าไปเล่นในกลุ่มเพื่อนๆ เคลื่อนไหวช้า ต่อด้าน หรืออาจจะแสดงอารมณ์รุนแรง ไร้เหตุผล และมีท่าที่เหมือนคนหูหนวก

2.8 เด็กสมาธิสั้น หมายถึง เด็กที่แสดงออกทางด้านพฤติกรรมซ้ำๆ จนเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุ หรือระดับพัฒนาการ ขาดสมาธิ ยับยั้งตัวเองไม่ได้ อาการของเด็กที่สมาธิสั้นนี้จะแสดงออกก่อนอายุ 7 ปี

2.9 เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน เด็กที่มีสภาพบกพร่องทางอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมากกว่า 1 อย่างในคนเดียว เช่น เด็กปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน เด็กหูหนวก และตาบอด และเด็กปัญญาอ่อนที่ตาบอด เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถ แบ่งได้มากมายหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใด ก็ถือเป็นเด็กที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเด็กปกติ ที่ควรจะได้รับ的帮助เหลือให้มีสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับเด็กปกติ

3.3 การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework)

การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) มีองค์ประกอบ ดังนี้ คือ ด้านผู้เรียน (S : Students) ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก (T : Tool)

1. นักเรียน (S : Students)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงนักเรียน หมายถึง การเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนทั่วไป การเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่เรียนร่วมในชั้นเรียนมี 3 ประเภทคือ ประเภทแรกเป็นเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาแล้ว ประเภทต่อมาเป็นเด็กที่มาเข้าเรียนตามการศึกษาภาคบังคับ โดยผู้ปกครองไม่รู้ว่าเป็นเด็กของตนเองบกพร่องทางสติปัญญาและมีปัญหาทางการเรียนรู้ และประเภทสุดท้ายเป็นเด็กที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานอื่นเช่น แพทย์ มูลนิธิ หรือสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อการเรียนร่วม

เบญญา ชลธารินนท์ (2546, หน้า 7 – 50) กล่าวไว้ว่านักเรียน หมายถึง เด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนทั่วไป โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมเด็กพิเศษ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิจารณาตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านซึ่งในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมเพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนาระดับการทำงานต่างๆ จะยิ่งสูงขึ้น ในทางกลับกันหากไม่ได้รับการพัฒนาการกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพความสามารถในการทำงานต่างๆ จะเรื้อนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ทันที ดังนั้นการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิเศษยังทำได้ทันทีที่ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้ถูกต้องจะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน การ

เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นต้องได้รับการบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา/ประจำจังหวัดก่อนเข้าเรียน เพื่อเรียนทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในชั้นเรียนร่วม ทั้งนี้ ต้องให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการเป็นเฉพาะบุคคล การเตรียมความพร้อมของนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นต้องคำนึงถึง จิตใจมาก รวมไปถึง ครูต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การทำความเข้าใจกับความคุ้นเคย กับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and mobilities : O&M) เพื่อให้เด็กสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ (independent living) และช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุดและเร็วที่สุด เมื่อพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี และเหมาะสมกับความต้องการและจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลจะทำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันนอกจากนี้ โรงเรียนต้องบริหารจัดการในเรื่องนี้ต่อไป

1.1 จำนวนนักเรียนพอในชั้นเรียน หากโรงเรียนมีหลายห้องเรียนในระดับชั้นเดียวกัน ก็ควรกระจายนักเรียนพิการเข้าเรียนร่วมในทุกห้อง เช่น มีนักเรียนพิการเข้าเรียนร่วม 3 คน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีอยู่ 3 ห้อง คือ ประถมศึกษาปีที่ 1/1 ประถมศึกษาปีที่ 1/2 และประถมศึกษาปีที่ 1/3 ให้จัดนักเรียนพิการเข้าเรียนห้องละหนึ่งคน เป็นต้น

1.2 การใช้อาคารสถานที่ให้เหมาะสม เช่นหากมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นเรียนร่วมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ชั้น 3 ของอาคารเรียนอาจต้องจัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกห้องย้ายลงมาเรียนอยู่ชั้นหนึ่ง และให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทุกห้องขึ้นไปอยู่ชั้น 3 ของอาคารแทน เป็นต้น

1.3 การจัดตารางช่วยเหลือดูแลและเพื่อน การใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

1.4 การจัดให้มีระบบการให้รางวัลนักเรียนทั่วไปที่อาสาสมัครช่วยเพื่อนพิการ เช่นให้วุฒิบัตร กล่าวชมเชยในที่ประชุมโรงเรียน จัดนิทรรศการแนะนำคนดี เป็นต้น

2. เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อเด็กพิเศษ หรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น ที่ผ่านมามีพบว่า การที่คนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สมเพช เวทนา สงสาร กลัว ไม่ไว้วางใจ มักเกิดจากความไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น ครูควรทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะความพิการให้นักเรียนทั่วไปในชั้นเรียนได้รู้จัก และควรจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เด็กเกิดการเกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันครูอาจจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนทดลองเป็นคนพิการและทำกิจกรรมต่างจากนั้น ให้อภิปรายความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคนกิจกรรมเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปได้เข้าใจถึง ความคับข้องใจ ความไม่สะดวก และความลำบากของเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้นกิจกรรมอื่นที่ช่วยให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจและยอมรับเพื่อนทั่วไปเข้าใจและยอมรับเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้นเช่นการเชิญผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กพิเศษ มาบรรยายให้ฟัง พร้อมทั้งให้ดูภาพยนตร์ สไลด์แผ่นภาพ บทความ และสื่ออื่น ๆ ประกอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กพิเศษ หรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้โอกาสเรียนรู้ การทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและเรียนรู้ว่าเด็กพิเศษ หรือที่มีความบกพร่องมีความเป็นอยู่อย่างไรนอกจากนี้ควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการช่วยเหลือเด็กพิเศษ หรือที่มีความบกพร่องเบื้องต้นให้กับนักเรียนทั่วไปด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่านักเรียนมี 2 ประเภทคือ

1. การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิเศษ ในการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิเศษ

เป็นการเตรียมความพร้อม หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้เด็กพิเศษยอมรับตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักช่วยเหลือตนเองได้ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความสุขในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้ คือมีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับคนพิการ มีการจัดกิจกรรมสร้างสถานการณ์จำลอง มีการเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับคนพิการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการเชิญวิทยากรให้ความรู้ฝึกการใช้อุปกรณ์ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง

2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ในการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป เป็น

การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนทั่วไปมีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิการ มีการยอมรับนักเรียนพิการเป็นเพื่อน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือนักเรียนพิการในด้านทักษะการดำรงชีวิต และในด้านการเรียน โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ คือมีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับคนพิการ จัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับคนพิการ สอนทักษะการช่วยเหลือนักเรียนพิการ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 66 - 68) กล่าวว่านักเรียนมี 2 ประเภท คือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนทั่วไป ดังนั้นการจัดการเรียนร่วมโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อม

ให้กับนักเรียนทั้ง 2 ประเภท คือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางโรงเรียนจะต้องเตรียมเด็กให้มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนร่วม ดังนั้นการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรจะมีการเตรียมใน
ด้านทางร่างกายโดยเด็กจะต้องเคลื่อนไหวได้ดีพอควรช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน เช่น การ
รับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งกาย การช่วยเหลือตนเองอื่นๆ ความพร้อมด้านอารมณ์ เด็กต้องมี
อารมณ์มั่นคงพอควร สามารถควบคุมตนเองได้ ความพร้อม

ทางด้านสังคมเด็กต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็นในการเรียนร่วม เช่น การสนทนากับเพื่อน การ
แบ่งปันของเล่น การรู้จักรอคอย ความพร้อมทางวิชาการ มีการฝึกทักษะในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการอ่าน
การเขียน ด้านคณิตศาสตร์ ถ้านักเรียนมีปัญหาควรจัดบริการสอนซ่อมเสริม หรือให้ความช่วยเหลืออย่าง
อื่น นักเรียนทั่วไปทางโรงเรียนต้องเตรียมเช่นเดียวกับการเตรียมครูผู้สอนนักเรียนทั่วไปโดยให้ข้อมูลเพื่อให้
เกิดความเข้าใจ ยอมรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้องข้อควรปฏิบัติและไม่ควร
ปฏิบัติ จัดกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจทำได้โดยหลายวิธีเช่นการแจกแผ่นปลิว แผ่นพับ การ
ประชุมชี้แจง การสัมมนา การอภิปราย การแสดงนิทรรศการการแสดงละครหรือบทบาทสมมุติ ซึ่งแนวคิดนี้
สอดคล้องกับนักเรียนตามโครงสร้างที่กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปเรื่องการให้ความรู้
ความเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีการเตรียมทางการช่วยเหลือ
ตนเอง ทางด้าน

อารมณ์ สังคม การอยู่ร่วมกัน

โครงการพัฒนศึกษาอาเซียน (2529, หน้า 23 – 27) ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมนักเรียน
มี 2 ประเภท คือ

1. การเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมเด็กเป็นขั้นตอนที่มี
ความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หากมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้ดี
และสมบูรณ์แล้ว ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนร่วมจะลดน้อยลง เด็กที่เข้ามาในชั้นเรียนร่วมมีอยู่
3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- 1.1. เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อม หรือได้พัฒนาความสามารถมาแล้ว
เช่น จากการเรียนการฝึกพูดสำหรับเด็กที่หูตึงในโครงการจัดการศึกษาขั้นปฐมวัย
- 1.2. เด็กที่เข้ามาอยู่ในชั้นปกติแล้ว เช่น เด็กที่เข้ามาเรียนตามการศึกษาภาค
บังคับโดยผู้ปกครองไม่รู้ว่าเป็นเด็กของตนบกพร่องทางสติปัญญา
- 1.3. เด็กที่ได้รับการส่งต่อ (referral) มาจากหน่วยงานอื่น เช่น จากฝ่ายแพทย์

มูลนิธิหรือสถานสงเคราะห์ต่างๆ เพื่อเข้าเรียน ฉะนั้นเด็กประเภทที่ 2 – 3 จึงเป็นเด็กที่ยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเรียนร่วมนัก่อน สำหรับการเตรียมเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้อาจจะต้องอาศัยการตรวจสอบค้นหาเป็นเบื้องต้นว่า เด็กแต่ละคนมีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เพื่อที่จะได้นำมากำหนดเป็นแผนในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กแต่ละคน โดยใช้แผนการศึกษาเป็นรายบุคคล การประเมินนั้น อาจจะทำให้ได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การพัฒนาด้านร่างกาย การพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาด้านอารมณ์ และสังคม

1) การพัฒนาด้านร่างกาย (physical Development) สำหรับเด็กที่

อย่างเข้าสู่วัยเรียนแล้ว หากจะสังเกตจากภายนอกโดยทั่วไปด้วยสายตา อาจจะทำให้เห็นว่าเด็กที่มีพัฒนาการทางร่างกายสมบูรณ์ดีแล้ว ต่อเมื่อครูหรือผู้ปกครองพบว่าเด็กมีปัญหาในการเรียน ซึ่งพิจารณาจากผลการเรียนทำให้เห็นว่าเด็กคนนี้นั้นคงมีปัญหา เราจึงเริ่มทำการสังเกตเพื่อค้นหาจุดที่ควรจะนำมาแก้ไข โดยเฉพาะพัฒนาการทางร่างกาย ซึ่งอาจจะต้องเปรียบเทียบกับพัฒนาการของเด็กปกติ สิ่งที่จะต้องสังเกต คือ การทรงตัว การประสานของอวัยวะ การเลียนแบบ

2) การพัฒนาทางการศึกษา เป็นการพัฒนาการด้านการเรียนรู้

ความสามารถที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการประเมินเพื่อหาพื้นฐานของความพร้อมของแต่ละคน เพื่อที่จะได้นำมาเป็นฐานในการเตรียมความพร้อม ซึ่งควรจะพิจารณาในเรื่องทักษะเบื้องต้น ทักษะการอ่าน ทักษะตัวเลข ทักษะในการเขียน

3) การพัฒนาด้านสังคม (Social Development) ควรจะพิจารณาใน

เรื่องการเรียนรู้ทางภาษา การเข้าใจและโต้ตอบ ความเข้าใจเรื่องเวลา การใช้เงินตรา การใช้เวลาร่าง

หลังจากการประเมินหรือสังเกตแล้ว หากพบว่าเด็กคนใดยังไม่พร้อมในด้านใดก็ต้องพัฒนาในด้านนั้นๆ ตามเทคนิค กระบวนการ และขั้นตอน อย่างไรก็ตามควรมีการพิจารณาขั้นตอนการเตรียมตัวเด็ก ดังนี้ คือ การประเมิน การกำหนดโครงการเตรียมความพร้อม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ และขั้นตอน และการประเมินความพร้อม

2. การเตรียมนักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม ความร่วมมือและความเข้าใจกัน

ระหว่างเด็กปกติ และเด็กพิเศษในชั้นเรียนร่วมก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้โครงการเรียนร่วมประสบผลดี การที่ครูจะสามารถทำให้เด็กปกติและเด็กพิเศษมีความเข้าใจกันนั้น ควรจะได้มีการเตรียมให้เด็กปกติเข้าใจ และยอมรับเด็กพิเศษด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น

2.1 จัดกิจกรรมสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กปกติเข้าใจถึงความคับข้องใจ

ความไม่สะดวก และความลำบาก ของผู้พิการที่ไม่สามารถทำอะไรได้เหมือนเด็กปกติ เช่น ถ้ามีเด็กตาบอด จะมาเรียนร่วมด้วยก็ลองให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยมีผ้าผูกตาไว้ แล้วอภิปรายกันว่าเมื่อทำแล้วมีความรู้สึกอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น

2.2 เชิญผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิการมาพูดให้ฟังพร้อมทั้งให้ดูภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นพับ บทความ และอื่นๆ ประกอบให้เด็กซักถามปัญหาต่างๆ

2.3 จัดนิทรรศการหนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กพิเศษไว้ให้ดู ให้เด็กในชั้นเรียนและเด็กทุกคนในโรงเรียนเข้าร่วมดูและซักถามได้

2.4 พาเด็กไปเยี่ยมสถานที่ที่มีเด็กพิการ เพื่อให้เด็กได้เห็นจริงๆ ว่าเด็กพิการ มีความเป็นอยู่อย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่านักเรียนหมายถึงนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง และนักเรียนทั่วไป ซึ่งโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนที่จะรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วม ดังนี้

การเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และการช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการ เป็นเฉพาะบุคคล การเตรียมความพร้อมของนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นต้องคำนึงถึงจิตใจ รวมไปถึงการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้เด็กสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ และช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุดและเร็วที่สุด

การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั่วไปโดยให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของผู้พิการ การมีเจตคติที่ดี ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสมเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือคนพิการ

2. สภาพแวดล้อม (E : Environment)

สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 16-17) ได้เสนอ การจัดสภาพแวดล้อม ในด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเสริมวิชาการ ห้องน้ำ ห้องส้วม ในด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้นเรียน ครูประจำชั้นพิเศษ และครูเสริมวิชาการ

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 229 -230) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมไว้สอดคล้องกันแต่เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษา ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนด้านบุคลากรได้เพิ่ม ครูเวียนสอนและครู

แนะแนว และผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 51 - 54) กล่าวถึงการจัดห้องเรียน ซึ่งหมายถึงการจัดวางตำแหน่งโต๊ะ เก้าอี้ ตลอดจนอุปกรณ์บางอย่างในห้องเรียนให้เหมาะสม การจัดมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน เช่น มุมอ่านหนังสือ มุมอิสระ การจัดโต๊ะ และเก้าอี้ในลักษณะที่ทำให้ครูและนักเรียนเคลื่อนไหวได้สะดวก ถ้ามีนักเรียนที่นั่งรถเข็นเรียนร่วมอยู่จะต้องดัดแปลงสถานที่หากจำเป็นเพื่อให้เด็กเคลื่อนย้ายในห้องเรียน หรือเข้าออกนอกห้องเรียนได้โดยสะดวก การจัดที่นั่งเรียนให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กบกพร่องการได้ยินให้นั่งแถวหน้า เด็กที่เสียสมาธิง่ายไม่ควรนั่งใกล้หน้าต่างหรือประตู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 40) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนเพิ่มเติม คือ การจัดห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียนและกระบวนการในการสื่อสารบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของเด็ก ผดุง

อารยะวิญญู (2541, หน้า 232- 233) กล่าวถึงการเรียนร่วมอาจไม่ประสบผลสำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ทุกฝ่าย ตลอดจน

ประชาสัมพันธืให้ทุกคนเข้าใจเหมือนกัน บุคคลที่เกี่ยวข้องที่ควรได้รับความร่วมมือ ได้แก่บุคคล

ต่อไปนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีความรู้เข้าใจถึงลักษณะความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ต้องมีการให้ข้อมูล จัดการอบรมเพื่อให้ผู้บริหารเข้าใจสนับสนุนในการจัดการ เรียนร่วม บุคคลต่อไปคือ ครู

สอนนักเรียนทั่วไปควรรู้วิธีปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีการประชุมครูทุกคนในโรงเรียน

ให้ทราบ นอกจากครูแล้วบุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรทราบ เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ทราบวิธี

ปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ และครูควรรู้วิธีสอนนักเรียนที่มี

ความต้องการพิเศษ บุคคลต่อไป คือผู้ปกครอง ทางโรงเรียนควรให้ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ

เรียนร่วม ควรบอกประโยชน์ที่จะได้รับการ เรียนร่วม วิธีการเรียนร่วม วิธีปฏิบัติต่อเด็กที่บ้าน ลักษณะ

ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง การเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จได้

ดี ควรได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง องค์กรประกอบจะช่วยให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จต้องมีการ

ประสานร่วมมือกันระหว่างครู ซึ่งสอดคล้องกับด้านสิ่งแวดล้อมของโครงสร้างซีท ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อม

ทางกายภาพ การปรับภายนอกและภายในอาคาร บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมได้แก่ พ่อ แม่ ผู้

ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นโรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการจัดการเรียนร่วม ผู้บริหารจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ

ยิ่งในโรงเรียน จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมใน

โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการจัดการเรียนร่วม ประจำโรงเรียน ซึ่ง

ควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคลากรภายนอก

เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการจัดการเรียนร่วม แนวทางการ ดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ของบุคลากร
ทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษ ต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่ง
กันและกัน โดยทำงานกันเป็นทีม

เบญญา ชลธารันนท์ (2546, หน้า 7 – 50) กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อม มี 2 ประเภท ดังนี้
คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพควรจัดให้เด็กพิเศษ หรือเด็กที่มีความบกพร่อง
เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment : LRE) โรงเรียนควร
พยายามให้เด็กได้ร่วมเรียนในชั้นทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนร่วมได้เต็มเวลา ก็อาจ
จัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะ
บุคคล โดยทั่วไปควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นทั่วไปโดยแยกเด็กพิเศษออกจากเพื่อนทั่วไปให้
น้อยที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการ คือพิจารณาความบกพร่องของนักเรียนแต่
ละประเภทตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีการเห็นเลือนรางควรมีโต๊ะไฟที่โต๊ะเรียนและจัดที่นั่งแถวหน้าสุด
รวมทั้งไม่ให้แสงสะท้อนจากหน้าต่างเข้ามาบริเวณเวลาขณะที่นักเรียนดูกระดานดำ นักเรียนที่มีความ
บกพร่องทางการได้ยินควรจัดให้นั่งประมาณแถวที่ 2 หรือ 3 โดยนั่งมุมใดมุมหนึ่งของห้องเพื่อให้นักเรียน
สามารถมองครูและเพื่อนนักเรียนในห้องได้ทั่วถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่นั่งรถเข็น เมื่อ
จำเป็นต้องเรียนวิชาเกษตรและนักเรียนต้องปลูกผักสวนครัว ครูควรยกกระดบแปลงผักให้สูงขึ้นจากพื้น
และอยู่ในระดับเดียวกับที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เพื่อให้นักเรียนสามารถปลูกผักได้สะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึง
พาหนะที่ใช้ในการรับส่งนักเรียนจากบ้านไปโรงเรียนจากโรงเรียนไปบ้าน ไปทัศนศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ที่
นักเรียนจะต้องเคลื่อนย้ายนอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับการ
เรียนร่วมควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร พื้นห้องเรียนควรราบเรียบและมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการ
ใช้รถเข็น ห้องน้ำ โถะ เก้าอี้ และคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ แสงจากธรรมชาติ แสงไฟเป็นต้น

1) เกณฑ์มาตรฐานการจัดภายนอกอาคาร มีดังนี้

1.1) สถานที่ตั้ง จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการอย่างยิ่งถ้า
ปรับระดับพื้นที่ให้อยู่ในระดับเดียวกับประตูทางเข้า เพราะจะช่วยให้คนพิการเข้าออกได้สะดวกยิ่งขึ้น

1.1) ชนิดของตัวอาคาร นิยมอาคารชั้นเดียวมากกว่าอาคารหลายชั้นและ
ตัวอาคารมีมากกว่า 1 ชั้น ควรมีทางลาดหรือลิฟท์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็น
(wheel chair)

1.3) ทางเข้า ควรอยู่ในระดับเดียวกับประตู ถ้าอยู่คนละระดับควรมีทางลาดและบันได หากเป็นห้องชุดทางเข้าควรมีทางไปถึงห้องโถงชั้นล่างบริเวณทางเข้าที่ใช้ในเวลาว่างคืน ควรมีแสงสว่างไม่น้อยกว่า 5 แรงเทียน เพื่อช่วยให้คนที่มีสายตาเลือนรางมองเห็นได้ชัดเจนขึ้นนอกจากนี้ พื้นผิวทางเข้าควรปราศจากใบไม้ ขยะ และวัสดุชิ้นเล็กๆที่อาจทำให้คนพิการลื่นหรือสะดุดล้มได้

1.4) ทางเดิน ควรกว้างอย่างน้อย 1.525 เมตร (60 นิ้ว) เพื่อให้เก้าอี้รถเข็น 2 ตัวสวนทางกันได้ ทางเดินไม่ควรมีความชันมากเกินไป และควรเป็นพื้นระดับเดียวกันตลอดโดยไม่มีบันได คับ ถ้าหากทางเดินตัดกับทางเดิน หรือตัดกับทางรถ หรือเชื่อมกับลานจอดรถระดับของพื้นที่เชื่อมกันควรจะเป็นระดับเดียวกัน พื้นทางเดินที่เป็นกรวดหรือหินอาจไม่ปลอดภัยต่อเด็กพิเศษ สำหรับคนที่มีสายตาเลือนราง สีและลวดลายของทางเดินควรเป็นแบบง่ายๆ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนควรมีที่สังเกตตรงทางเดินที่ไม่สะท้อนแสงตลอดแนวของทางเดินซึ่งกว้างไม่ต่ำกว่า 0.610 เมตร ควรใช้วัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างกันตรงทางแยกจะช่วยคนที่มีสายตาเลือนรางได้ดียิ่งขึ้นและหากทางเดินมาประจบกันมีลักษณะเป็นรูปตัว (T) ให้ทำทางลาดจากทั้งสามทิศทาง

1.5) ทางข้าม ต้องมีทางลาดจากทางเดินสู่ถนนบริเวณทางข้ามไม่ควรมีทางน้ำตรงทางเดินและทางข้าม หากจำเป็นต้องมีควรมีสัญลักษณ์เตือนที่เห็นได้ชัดเจน ตรงขอบทางลาดควรมีพื้นผิวและสีที่แตกต่างออกไป อาจไม่ต้องใช้สีทาแต่ใช้วัสดุแตกต่างออกไป เช่น ใช้หินแกรนิตสีเทาอ่อนตรงขอบทางลาดบนถนนแอสฟัลต์สีดำเป็นต้น

1.6) ลานจอดรถ ควรมีที่จอดรถให้ใกล้กับตัวอาคารให้มากที่สุดและทำเครื่องหมายสากลที่บอกให้เด็กพิเศษ ทราบว่าเขาสามารถใช้สถานที่นั้นได้โดยเฉพาะสำหรับคนที่ใช้เก้าอี้รถเข็น ช่วงจอดรถสำหรับรถแต่ละคันควรกว้าง 3.660 เมตร (12 ฟุต) เพื่อให้เด็กพิเศษที่ใช้เก้าอี้รถเข็นขึ้นผ่านได้ไม่ควรให้เด็กพิเศษเข็นเก้าอี้ล้อไปหลังรถที่จอดอยู่และควรมีทางลาดเขาสู่ทางเดินที่ใกล้บริเวณที่จอดรถมากที่สุด

1.7) เกาะกลางถนน ใช้เกณฑ์เดียวกับทางเดิน

1.8) ต้นไม้ หลีกเลี่ยงการปลูกต้นไม้ที่ให้ผลหรือเมล็ดที่หนามซึ่งอาจร่วงตกลงจากพื้น หรือปลูกต้นไม้ที่มีรากโผล่เหนือพื้นดิน ใกล้ทางเดิน เช่น มะพร้าว สน ไพร ควรจัดการต้นไม้ให้ส่วนต่างๆ ของต้นไม้เลื้อยคลุมพื้นทางเดิน หากบริเวณนั้นมีสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตรายควรมีการเตือนไว้ตรงข้างทาง ควรปลูกต้นไม้ห่างจากทางเดินอย่างน้อย 2.140 เมตร (7 ฟุต) เพื่อไม่ให้เกิดขวางคนพิการ และมีรั้ว อีสุ ซีเมนต์ ล้อมรอบบริเวณต้นไม้สูงพอที่จะป้องกันไม่ให้คนพิการตกลงไปในหลุมปลูกต้นไม้

1.9) ร่องน้ำ ไม่ควรมีร่องน้ำบนทางเดิน หากจำเป็นต้องมีความมีช่องตะแกรง บิดร่องน้ำ ช่องตะแกรงไม่ควรกว้างเกิน 1.30 เซนติเมตร (1/2 นิ้ว) เพื่อป้องกันไม่ให้ปลายไม้เท้า ไม้ค้ำยัน หรือล้อเก้าอี้รถเข็นตกลงไปในช่องตะแกรง

2) เกณฑ์มาตรฐานการจัดภายในอาคาร

2.1) ประตู ประตูทั้งหมดภายในอาคารควรเปิดได้ง่ายและหากประตูเป็นแบบปิดเองก็ควรปิดแบบช้าๆ เพื่อให้เวลาแก่เด็กพิเศษ ได้ผ่านช่องประตูเข้ามา ประตูควรเปิดกว้างได้อย่างน้อย 0.815 เมตร (32 นิ้ว) และควรเปิดอ้าได้ประตูสองบานไม่เหมาะสมสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หากจำเป็นต้องมีก็ควรเปิดได้ง่าย ประตูแต่ละบานควรกว้างอย่างน้อย 0.815 เมตร (32 นิ้ว) นอกจากนี้ควรมีวัสดุพวยทางทาบด้านล่างของประตูสูงขึ้นมาจากพื้น 0.460 เมตร (18 นิ้ว) เพื่อสามารถใช้ไม้ค้ำยัน ไม้เท้า เครื่องช่วยเดินหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของเก้าอี้รถเข็นดันได้ ที่ตั้งประตูควรเป็นท่อนยาวตามแนวตั้งแทนที่จะเป็นลูกบิดทรงกลมเล็กๆ เพื่อช่วยให้เด็กพิเศษที่ต้องการใช้เก้าอี้รถเข็นเปิดประตูได้ในระดับที่ต่างกันและควรมีสื่อที่แตกต่างจากส่วนอื่นของประตูเพื่อคนที่มีสายตาเลือนรางเห็นได้ง่ายหากเป็นประตูกระจกควรมีเครื่องหมายบอกไว้ เช่น ใช้สีที่มีสีตัดกับประตูเพื่อช่วยให้คนที่มีสายตาเลือนรางมองเห็นได้ชัดขึ้น หากประตูแบบหมุนควรมีประตูธรรมดาอยู่ข้างๆ ด้วยเพราะประตูแบบหมุนไม่เหมาะกับเด็กพิเศษที่จะเดินเข้าออกประตูทั้งหมดไม่ควรมีธรณีประตูหากจำเป็นต้องมีไม่ควรสูงเกิน 0.635 เซนติเมตร เพราะเด็กพิเศษที่ใช้เก้าอี้รถเข็นไม่สามารถเข็นเข้าออกได้หากสูงกว่านี้ และควรมีสัญลักษณ์เตือนว่าเป็นธรณีประตู เช่น ใช้สีตัดกัน เป็นต้น ประตู อัตโนมัตควรมีราวจับข้างๆ ที่ควบคุมให้ประตูเปิดปิดควรอยู่บนพื้นเพื่อเด็กพิเศษจะไม่ต้องใช้มือในการเปิดปิดเอง

2.2) ทางลาด (ทั้งภายในและภายนอกอาคาร) พื้นของทางลาดควรทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น เช่น ซีเมนต์ ความชันสูงสุดควรเป็น 1:12 ทางลาดควรกว้างอย่างน้อย 0.915 เมตร (36 นิ้ว) ทางลาดควรมีราวจับ 2 ข้างและอยู่ห่างกันไม่น้อยกว่า 0.815 เมตร (32 นิ้ว) หรือไม่เกิน 0.915 เมตร (36 นิ้ว) ที่จับควรมีความยาวเลยทางลาดทั้งด้านบนและล่างออกไปอีกไม่น้อยกว่า 0.300 เมตร (12 นิ้ว) และปลายราวจับทั้ง 2 ข้าง ควรขอเข้าหรือลงบริเวณด้านล่างของทางลาดควรมีพื้นที่ระดับเดียวกันต่อไปอีก 1,800 เมตร (6 ฟุต) และด้านบน 1,220 เมตร (4 ฟุต) ถ้าทางลาดยาวมากควรมีพื้นที่ระดับเดียวกันคั่นทุก 9.145 เมตร (30 ฟุต) หรือเมื่อเป็นทางเลี้ยวก็ต้องเป็นพื้นที่มีระดับเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้คนพิการหยุดพักความยาวของพื้นที่ที่คั่นอย่างน้อย 1.220 เมตร (4 ฟุต) ความกว้างเท่าทางลาดสำหรับคนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นความชันควรเป็น 1:20 และนักเรียนเหล่านี้สามารถให้

บันไดได้เพียงชั้นเดียว ถ้ามีชั้นบันไดตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป จะลำบากแก่การเลื่อนย้ายฉะนั้น หากไม่สามารถมี
ทางลาดที่มีความชันตามเกณฑ์มาตรฐาน

ก็ควรมีทางลาดที่มีความชัน 1 : 20

2.3) บันได หากสามารถเลี่ยงได้ไม่ควรมีบันได สำหรับเด็กพิเศษ ที่สามารถให้
บันไดได้ ชั้นบันไดควรมีลักษณะมน และส่วนยื่นของพื้นชั้นบันไดแต่ละชั้นไม่ควรเกิน 0.040 เมตร
(1 3/5 นิ้ว) บันไดแต่ละชั้นควรสูงไม่เกิน 0.190 เมตร (7 1/2 นิ้ว) ถ้าเป็นบันไดที่อยู่ภายในอาคาร และไม่
เกิน 0.165 เมตร (6 1/2 นิ้ว) ถ้าเป็นบันไดภายนอกอาคารแต่หากน้อยกว่า 0.105 เมตร
(4 นิ้ว) ก็จะเป็นอันตรายได้ ชั้นบันไดภายในอาคารควรกว้างอย่างน้อย 0.255 เมตร (10 นิ้ว) และภายนอก
อาคารควรกว้างอย่างน้อย 0.280 (11 นิ้ว) ความสูงของบันไดไม่ควรเกิน 2.440 เมตร
(8 ฟุต) ควรมีสัญลักษณ์เตือนที่สัมผัสได้เพื่อบอกให้ทราบว่าจะทางเดินข้างหน้าจะเป็นบันไดลงไปสู่ชั้นล่าง
ควรมีราวจับทั้ง 2 ข้างของบันได (ใช้มาตรฐานเดียวกับราวจับตรงทางลาด) นอกจากนี้ราวจับควรสูงกว่า
ชั้นบันไดประมาณ 0.815 เมตร (2 ฟุต 8 นิ้ว) ถึง 0.915 เมตร (3 ฟุต) และหากมีเด็กจำนวนมากที่ต้องใช้
บันได ควรมีราวจับอีกที่สูงจากชั้นบันได 0.610 เมตร (24 นิ้ว)

2.4) ทางเดินสาธารณะภายในตัวอาคาร ควรมีราวจับอย่างน้อย 1 ด้าน และ
2 ระดับ คือ สูงจากพื้น 0.660 เมตร (26 นิ้ว) และ 0.815 เมตร (32 นิ้ว) เส้นผ่าศูนย์กลางของราวจับไม่
ควรเกิน 0.040 (1 1/2 นิ้ว) และสามารถจับได้สะดวกควรห่างจากฝาผนังประมาณ 0.040
(1 1/2 นิ้ว) ทางเดินควรกว้าง 2.430 เมตร (8 – 12 ฟุต) และไม่ควรมีสสิ่งกีดขวาง

2.5) พื้น ควรเป็นพื้นเรียบแต่ไม่ลื่น ทำด้วยวัสดุที่ไม่กะเทาะหรือหลุดง่าย
พื้นที่ที่ดีที่สุดเป็นพื้นยาง ไม่ควรใช้วัสดุที่เป็นมันและสะท้อนแสง และหากพื้นบริเวณใดเป็นอันตรายต่อคนที่มี
ความบกพร่องทางการเห็นก็ควรมีสัญลักษณ์เตือนบอกที่สัมผัสได้

2.6) แสงสว่าง แสงสว่างที่ใช้สำหรับคนทั่วไปเพียงพอแล้วสำหรับเด็กพิเศษ
ทั่วไป แต่สำหรับผู้ที่มีสายตาเลือนรางต้องใช้ไฟที่มีแสงสว่างมากกว่าปกติควรใช้วัสดุที่พื้นผิวมีคุณสมบัติ
ในการขจัดแสงสะท้อน แสงส่องเข้าตาหรือเงา และควรใช้แสงสว่างบอกตำแหน่งบันไดราวจับทางแยก
นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้ไฟกะพริบ

2.7) ห้องน้ำ ควรกว้างอย่างน้อย 1.525 เมตร (5 ฟุต) และลึก 1.525 เมตร
(5 ฟุต) ควรมีราวจับตรงด้านข้างและด้านหลังของโถส้วม ซึ่งทำด้วยท่อเหล็กยาวอย่างน้อย 0.610 เมตร
(2 ฟุต) มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.032 – 0.038 เมตร (1 1/4 - 1 1/2 นิ้ว) เพราะเด็กพิเศษจะทิ้งน้ำหนักลงบนราว

จับมากเวลาใช้ส้วม รวรวจับด้านหลังโถส้วมควรสูงจากที่นั่งโถส้วมประมาณ 0.280 เมตร (11 นิ้ว) สำหรับ รวรวจับด้านข้างให้ติดทำมุม 50 องศากับพื้นที่ยึดตรงโถส้วมควรติดกับฝาผนังห้องน้ำ เพราะเด็กพิเศษที่ใช้ แก้วอ็ธเซ็นสามารถกดได้ง่ายที่นั่งโถส้วมควรสูงจากพื้น 0.255 เมตร (10 นิ้ว) สำหรับห้องน้ำผู้ชายที่ ปัสสาวะไม่ควรสูงเกิน 0.485 เมตร (19 นิ้ว) จากพื้น อ่างล้างมือควรสูงจากพื้น 0.610 เมตร (2 ฟุต) กระจก ควรสูงจากระดับพื้น 0.915 เมตร (3 ฟุต) ถ้าจำเป็นควรติดกระจก 2 ระดับ กระจกเซ็ดมือและสบู่วาง ในที่ต่ำพอที่คนพิการใช้แก้วอ็ธเซ็นเอื้อมถึง มีการถ่ายเทอากาศอย่างเพียงพอ มีแสงสว่างอย่างน้อย 30 แรงเทียน ก็อน้ำควรมีสีชัดเจนหรือตัวอักษรนูนขึ้นมาให้สัมผัสได้ ในห้องน้ำสิ่งสำคัญคือประตูห้องน้ำ ควรกว้าง 0.815 เมตร (32 นิ้ว) ควรเปิดออกด้านนอก และที่ล็อกประตูควรเปิดออกได้จากภายนอกในกรณี เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน พื้นห้องน้ำควรเป็นระดับเดียวกันทั้งหมดและถ้ามีแต่โถส้วมแบบนั่งยอง ๆ ก็อาจ ดัดแปลงทำเป็นที่นั่งสูงขึ้นและเลื่อนเข้าไปคร่อมเมื่อใช้

2.8) โทรศัพท์ ควรติดตั้งให้ต่ำพอสำหรับเด็กพิเศษที่ใช้แก้วอ็ธเซ็นเอื้อมไป หยิบหูฟังและหมุนหมายเลขโทรศัพท์ได้ โทรศัพท์สูงจากพื้นประมาณ 1.625 เมตร (64 นิ้ว) หากเป็น โทรศัพท์สาธารณะควรติดตั้งตรงฝาผนังและหากเป็นตู้ก็ไม่ต้องมีประตูและไม่ยกพื้นซึ่งทำให้คนพิการที่นั่ง แก้วอ็ธเซ็น เข้าเข้าไม่ได้ควรใช้แสงสว่างอย่างน้อย 50 แรงเทียนส่องตรงที่หมุนและที่บอกวิธีใช้ และควรมีตัวเลขนูนหรืออักษรเบรลล์กำกับตรงที่หมุนหรือกดตัวเลข

2.9) สวิตช์ไฟและปุ่มต่างๆ ควรติดตั้งให้ต่ำพอที่เด็กพิเศษที่ใช้แก้วอ็ธเซ็น เอื้อมเปิดปิดได้ และมีอักษรเบรลล์กำกับสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.10) ระบบเตือนภัย ควรเป็นระบบที่ทั้งได้ยินและมองเห็นเสียงควรมีดังพอที่ คนหูตึงจะได้ยินและระบบเตือนภัยที่มองเห็น ควรจัดเป็นแสงกระพริบน้อยกว่า 5 ครั้งต่อวินาที มีประตู ทางออกฉุกเฉินจัดไว้ให้คนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถสัมผัสและทราบได้ว่าเป็นประตูทางออก ฉุกเฉิน

2.11) ลิฟท์ หากเด็กพิเศษอาศัยอยู่ภายในอาคารที่มีสองชั้นขึ้นไปควรมีลิฟท์ ขนาด 2.325 เมตร (25 ตารางฟุต) ปุ่มกดควรอยู่ต่ำพอที่เด็กพิเศษที่นั่งแก้วอ็ธเซ็นสามารถกดได้ คือ อยู่ สูงไม่เกิน 1.220 เมตร (4 ฟุต) จากพื้น ประตูลิฟท์ควรเปิดกว้างได้อย่างน้อย 0.815 เมตร (2 ฟุต 8 นิ้ว) และเปิดนาน 3-4 วินาที ควรมีรวรวจับทั้ง 3 ด้านภายในลิฟท์และสูงจากพื้น 0.915 เมตร (3 ฟุต) ปุ่มกดภายในลิฟท์ควรอยู่สูงจากพื้นไม่เกิน 1.500 เมตร (4 ฟุต 11 นิ้ว) และอยู่ห่างจากฝาประตู 0.510 เมตร (1 ฟุต 8 นิ้ว) ควรมีอักษรเบรลล์กำกับที่ปุ่มกดและมีเสียงบอกว่าลิฟท์ขึ้น (หนึ่ง-ครั้ง) หรือลง

(2 ครั้ง) และลูกศรบอกว่าขึ้นหรือลง ควรมีแสงที่เห็นได้ชัดเจนเมื่อกดควรมีเสียงว่าลิฟท์ขึ้นถึงไหนและควรมีแสงสว่างภายในลิฟท์อย่างน้อย 5 แสงเทียน โดลินา บอสเซอร์ และโฮล์ม (Dolinar, Boser and Holm, 1994) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็ก ครู ผู้เชี่ยวชาญ และ พ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการเรียนร่วมผู้บริหารจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับเด็กพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียน หากทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบและพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอกเพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมแนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนร่วมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนและมอบหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกันเป็นเจ้าของโครงการนอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศ นำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วีดีโอ หรือจัดป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของเด็กพิเศษหรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านเด็กพิเศษในสังคมที่สอดคล้องกับการเรียนร่วมจะได้เผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบ มีการประสานงานผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษ เช่น แพทย์ นักกิจกรรมบำบัด เป็นต้น ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมมี 2 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน บริเวณโรงเรียนให้มีความเหมาะสม สะดวก ปลอดภัย และเหมาะต่อการเรียนรู้ และประเภทความพิการ ได้แก่ ภายในห้องเรียนควรมีการจัดห้องส่งเสริมวิชาการ การจัดมุมส่งเสริมวิชาการ และภายนอกควรมีการจัดสภาพของสนาม สวนหย่อม ทางเดิน ให้เหมาะสมกับเด็กพิการ และควรมีการจัดทำป้ายประกาศ ป้ายนิเทศต่างๆสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วม มีการยอมรับ มีส่วนร่วม และให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนร่วม ซึ่งสามารถทำได้โดย ผู้บริหารและครูมีการเข้ารับการอบรม เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม และประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ ในส่วนของผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครอง และชุมชนรับทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม มีการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนร่วม

สรุปว่าสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนา แบ่งออกได้ 2 ด้าน คือ

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน บริเวณโรงเรียนให้มีความเหมาะสม สะดวก ปลอดภัย และเหมาะต่อการเรียนรู้ และประเภทความพิการ ได้แก่ การจัดห้องส่งเสริมวิชาการ การจัดมุมส่งเสริมวิชาการ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนเช่น สนามสวนหย่อม ทางเดิน ฯลฯ โดยโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้มีข้อจำกัดน้อยที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนที่มีความบกพร่อง หรือพิการประเภทต่างๆ

สิ่งแวดล้อมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งเด็กพิการและเด็กปกติ ตลอดจน ผู้บริหาร ครูอาจารย์ กรรมการสถานศึกษา และชุมชน ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ตลอดจนแนวปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือเด็กพิการ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities)

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่จะช่วยให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2541: 3132) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนร่วม ที่เด็กจะต้องได้รับนอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ โรงเรียนจัดให้ 5 ลักษณะคือ 1) ห้องส่งเสริมวิชาการ ซึ่งเป็นห้องที่ประกอบด้วยสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนหนังสือที่จำเป็นสำหรับผู้รับบริการ 2) ครูเสริมวิชาการพิเศษ เป็นครูการศึกษาพิเศษ ที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติมจากการที่ได้เรียนในห้องเรียนปกติ 3) ศูนย์วิชาการ

เป็นการจัดเตรียมด้านการศึกษาพิเศษให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากที่ได้รับในชั้นเรียนปกติ 4) ครูเวียนสอน เป็นครูที่เดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังอีกโรงเรียนหนึ่ง หรืออีกหลายแห่ง เพื่อทำหน้าที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 5) ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้ คำแนะนำ ปรึกษาแก่ครูที่สอนนักเรียนปกติ ในการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 236 -243) กล่าวว่า หลักการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับนักเรียนปกติได้ หลักการสอนที่จะกล่าวถึงนี้เป็นผลการศึกษา วิจัยของนักการศึกษาพิเศษจำนวนมาก เป็นข้อสนับสนุนหลักการสอน จึงอาจกล่าวได้ว่า หากครูนำหลักการสอนไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เต็มที่ หลักการสอนที่เหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มี 13 ข้อ ดังนี้

1) สอนจากสิ่งที้ง่ายที่สุด เริ่มสอนเด็กด้วยเนื้อหาที่ต่ำกว่าระดับความสามารถของเด็กเล็กน้อย เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กมีกำลังใจที่เรียนต่อไปในเนื้อหาที่ยากขึ้น การเริ่มต้นในลักษณะนี้เป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญมากสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การเริ่มต้นที่ดีจะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จ

2) ใช้ประสบการณ์ตรง เด็กจะเรียนรู้ได้ดีต้องอาศัยประสบการณ์เดิมการเรียนการสอนที่ดีจึงควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ และควรสอนโดยใช้ประสบการณ์ ตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ประสบการณ์ตรงมิได้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะการเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ประสบการณ์กับสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการให้นักเรียนได้มีโอกาส ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าการสอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง ช่วยให้นักเรียนรู้ได้มากกว่าการสอนโดยครูเป็นผู้บรรยายแต่ผู้เดียว

3) ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กก็ย่อมแตกต่างกัน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ด้วยเหตุนี้ การสอนเด็กพิเศษจึงควรสอนเป็นรายบุคคล เด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกัน และใช้เวลาในการเรียนเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถและความพร้อมของเด็กแต่ละคนในการสอนครูจึงควรยึดความสามารถของเด็กเป็นหลัก สำหรับเด็กฉลาดครูอาจให้เวลาน้อยเมื่อเด็กเรียนเรื่องนี้เข้าใจแล้ว ก็ให้เรียนเรื่องอื่นต่อไป หรือ

อาจมีกิจกรรมอื่นในเรื่องเดียวกันให้เด็กทำ แต่สำหรับเด็กบางคนที่ยังเรียนรู้ได้เต็มที่ ก็ควรส่งเสริมให้ได้เต็มที่ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน จึงเป็นหน้าที่ ของครูที่จะต้องคอยให้ความช่วยเหลือเด็ก โดยการกำหนดเนื้อหาให้เด็กเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ไปเรื่อยๆ ตามลำดับเนื้อหาและความสามารถของตน วิธีนี้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้เต็มที่

4) ให้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ แรงเสริมหรือการเสริมแรง

(Reinforcement) หมายถึง คำชมหรือสิ่งของที่ครูให้แก่เด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่เด็กพึงพอใจในแรงเสริมที่ครูให้และแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีก การให้แรงเสริมจะต้องให้เป็นระบบ เช่น ครูจะต้องให้แรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และหยุดให้ แรงเสริมทันทีเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรให้แรงเสริมอย่างคงที่และสม่ำเสมอ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จนกระทั่งพฤติกรรมของเด็กคงที่แล้ว ครูจึงลดแรงเสริมลงทีละน้อย ทั้งนี้เมื่อให้แรงเสริมยังมีคุณค่าอยู่ และเมื่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กที่เรียบร้อยแล้ว ครูจึงงดให้แรงเสริมและให้แรงเสริมอีกเป็นครั้งเป็นคราว เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ลักษณะเดิมอีกซึ่งจะช่วยเหลือให้เด็กคงพฤติกรรมนั้นไว้ตลอดไป

5) กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนของครูบางคนไม่เปิด

โอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น และไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนของ ครูที่เคร่งครัดในระเบียบ วินัย นักเรียนจะต้องตั้งใจฟังครู ครูจะเป็นผู้บรรยายให้ฟัง เมื่อครูพูดจบ นักเรียนจะต้องตอบคำถามครูให้ได้ว่าครูพูดอะไรบ้าง เป็นต้น การสอนในลักษณะนี้เป็นการสอนให้ เด็กจำอย่างเดียวโดยที่เด็กไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ครูให้จำนั้นมีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับการดำรง ชีวิตของเด็กอย่างไร การสอนให้นักเรียนจดจำอย่างเดียวจึงไม่เกิดประโยชน์มากนัก

6) ให้เด็กมีโอกาสดูความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้นำควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่เมื่อเด็กยังมีอายุน้อย เพื่อให้เด็กมีโอกาพัฒนาความเป็นผู้นำและใช้ความเป็นผู้นำได้เต็มที่ เมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

7) ให้เด็กเรียนจากเพื่อน การเรียนจากเพื่อนเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ ได้

ผลดีและนำมาใช้ได้กับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การให้นักเรียนเรียน จากเพื่อนเป็นวิธีที่ได้ผลมานานแล้ว แต่ครูจะต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด การใช้นักเรียนปกติ ช่วยเหลือเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษเป็นสิ่งดี แต่ครูจะต้องพิจารณาคัดเลือกนักเรียนปกติ โดยคัดเลือก เด็กที่มีคุณสมบัติเฉพาะบางประการ เช่น เป็นเด็กที่เรียนดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ยินดี ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นต้น

การให้เด็กเรียนจากเพื่อนนี้ หากครูดูแลอย่าง ใกล้ชิดและจัดการอย่างมีระบบแล้วจะช่วยให้เด็กเรียนรู้จากกันและกันได้มากที่สุด

8) ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน การให้โอกาสเด็กให้เลือกเรียน หรือเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ อย่างไรก็ตาม การให้โอกาสเด็กในการเลือกเรียนนั้น จะต้องอยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูไม่ควรนำเสนอกิจกรรมให้เด็กเลือกมากมาย เพราะจะทำให้เกิดปัญหาในการปกครองชั้น ซึ่งจะเกิดในเวลาต่อมา สิ่งหนึ่งที่ใช้ได้ผลดีและใช้ควบคู่กับการให้เด็กเลือกกิจกรรมในการเรียน คือ “เวลานอก” ซึ่งหมายถึง เวลาที่เด็กกระทำกิจกรรมที่ตนเองชอบตามลำพังและการประกอบกิจกรรมนั้นไม่เป็นรบกวนแก่เด็กคนอื่น ๆ การให้เวลานอกลักษณะนี้เป็นการให้แรงเสริม

อย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กทำงานเร็วขึ้น แต่งานที่ทำงานจะต้องถูกต้องด้วย การให้แรงเสริมในลักษณะนี้ควรเลือกแรงเสริมที่เด็กสนใจ หรือให้เด็กเลือกแรงเสริมที่ตนเองต้องการ เช่น ให้โอกาสเด็กเลือกว่าหลังจากทำงานเสร็จแล้วและถูกต้อง เด็กจะเลือกดูรูปภาพหรือจะเลือกเล่นเกม เป็นต้น

9) สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคยเด็กจะเรียนได้ดีหากเด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนอยู่ก่อนแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดประการแรกที่ครูจะต้องกระทำ คือ ค้นหาค้นพบว่าเด็กมีความรู้และประสบการณ์ในระดับใด ซึ่งอาจกระทำได้โดยการพูดคุย ซักถามเด็ก เมื่อครูทราบพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กแล้ว ครูสามารถจัดประสบการณ์ใหม่ให้เด็กได้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็กได้ ในการจัดประสบการณ์ใหม่ให้แก่เด็ก โดยที่เด็กยังไม่มี ประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ครูจะสอน และครูไม่สามารถจัดประสบการณ์โดยการแยกประสบการณ์ ใหม่ให้เป็น ขั้นตอน ซึ่งมีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน แล้วเรียงลำดับของประสบการณ์ใหม่จาก ง่ายไปหายากหลังจากนั้นให้เด็กเริ่มเรียนขั้นตอนที่ง่ายที่สุดก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อเด็กมีทักษะใหม่ในขั้นแรกแล้ว จึงให้เด็กเรียนขั้นต่อไปที่ยากขึ้นเป็นลำดับจนครบทุกขั้นตอนที่ครูกำหนดไว้ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

10) ทบทวนบทเรียนบ่อยๆ การทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วเป็นสิ่งจำเป็นเพราะในบางครั้งเด็กอาจลืมได้ง่ายหากบทเรียนนั้นไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก การทบทวนจนช่วยให้ความ คงทนในการจำมากขึ้นเด็กเรียนช้า และเด็กปัญญาอ่อนมักจะมีสิ่งที่ยากที่เรียนไปแล้ว จึงจำเป็นที่ครูจะต้องทบทวนบทเรียนบ่อยๆ โดยเฉพาะเด็กปัญญาอ่อน ครูจะต้องทบทวนบทเรียนซ้ำอีกหลาย ครั้งจึงจะทำให้เด็กปัญญาอ่อนจำบทเรียนได้ดีขึ้น

11) แสดงผลการเรียนให้เด็กเห็นโดยเร็ว เด็กที่สอบเสร็จแล้วมักต้องการทราบ ผลการสอบจากครูเด็กมักจะทราบดีว่าได้หรือตก ได้คะแนนเท่าใด ได้อันดับที่เท่าไร สอบผ่าน หรือไม่

านวัตถุประสงค์ และไม่ผ่านวัตถุประสงค์ก็ข้อ เป็นต้น หากเป็นไปได้ครูควรแจ้งผลการสอบให้เด็กทราบโดยเร็วในขณะที่เด็กมีความกระตือรือร้นอยากทราบผลการเรียนอยู่ หากแจ้งผลช้าความกระตือรือร้นของเด็กก็จะลดลง อันเป็นผลทำให้เด็กไม่ยอมปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

12) จัดห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นจำนวนมากที่ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน หากมีสิ่งรบกวนจะยิ่งทำให้เด็กขาดสมาธิมากขึ้น การเรียนการสอนของครูจึงอาจไม่ได้ผลเต็มที่ ดังนั้นการจัดห้องเรียนจึงมีผลต่อการสอนเด็กกลุ่มพิเศษลักษณะของห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นควรมีฝาดนังกันทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมองออกไปข้างนอกห้องเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนหมดสมาธิในการเรียนยิ่งไปกว่านั้น ห้องเรียนควรปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก หากเป็นไปได้ควรทาสีห้องเรียนให้สวยงาม และจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรเป็นห้องเรียนที่มีมิติจัดห้องสวยงาม และปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก

13) สังเกตเด็กควบคู่กันไปกับการสอน การสังเกตในแง่ของพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แม่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะผ่านการทดสอบทางจิตวิทยา และเด็กได้รับการจำแนกประเภทมาแล้ว ก็ตามการทดสอบทางการศึกษาพิเศษเป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน ซึ่งในบางครั้งอาจจำแนกประเภทนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษผิดได้การสังเกตของครูควบคู่ไปกับการสอนจะช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยเด็กได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษได้ดี ยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 39-40) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ประสบผลสำเร็จ ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ เป้าหมายในการเรียน ภาระงานที่จะประสบผลสำเร็จ เนื้อหา ในการพัฒนา ความสัมพันธ์กับการเรียนที่ผ่านมา การปรับปรุงหลักสูตร องค์ประกอบเกี่ยวกับการ สอน ได้แก่ วงจรการสอน การสอนที่หลากหลาย จากที่กล่าวมาทั้งหมดสอดคล้องกับโครงสร้างซีทีในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาประกอบด้วยการปรับหลักสูตรทั่วไป การจัดทำหลักสูตรเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนเฉพาะบุคคล (IIP) เทคนิคการสอนโดยการวิเคราะห์งาน (Task analysis) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) สอนทักษะที่จำเป็นต่อการ

ดำรงชีวิตประจำวัน การตรวจสอบการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การเรียนร่วม การจัดตารางเวลาสอน

สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การตรวจสอบ เทคนิคการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนนอก ห้องเรียนและชุมชน การประกันคุณภาพ การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดตาราง เรียน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการ พัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. เครื่องมือ (T : Tool)

เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 6-9) ได้กล่าวถึงการ จัดเพื่อเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนเรียนร่วม มีข้อควรพิจารณา 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกขั้นเตรียมงาน ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้บุคลากรทุกคนใน โรงเรียนและชุมชนเข้าใจแนวคิด หลักการ และการทำงานในการให้บริการการเรียนนอกจากนี้เด็กนักเรียนทุกคนในโรงเรียนก็ควรได้รับทราบถึงโครงการและข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยซึ่งในขั้นตอนนี้ ยังแบ่งออกเป็น การเตรียมงานย่อยอีก 4 ด้าน คือ

- 1) การจัดเตรียมอาคารสถานที่ เช่น ถ้าจะรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ อาคารสถานที่ควรมีทางลาดเพื่อความสะดวกในการใช้รถเข็น หรือการ เคลื่อนที่โดยใช้ไม้ค้ำยันห้องนี้ควรปรับสภาพให้กว้างพอเหมาะ
- 2) การจัดเตรียมอุปกรณ์พิเศษ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมทางโรงเรียน อาจไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์พิเศษมากนัก อุปกรณ์และเครื่องมือส่วนใหญ่เป็นเรื่องเฉพาะตัวที่เด็กมีใช้เองอยู่แล้ว เช่น เครื่องช่วยฟังสำหรับเด็กหูตึง เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กตามประเภทของความ บกพร่อง ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น โรงเรียนควรมีจัดหาเครื่องพิมพ์ดีด เบรลล์ อุปกรณ์เกี่ยวกับอักษรเบรลล์ หนังสือที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อักษรนูน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายทางโรงเรียนควรต้องเตรียมโต๊ะ เก้าอี้เลื่อน ไม้ค้ำยัน ไม้เท้า (ยกเว้นเด็ก อาจเตรียมเอง) เด็กที่มี

ความบกพร่องทางการได้ยิน ทางโรงเรียนควรจัดเครื่องขยายเสียง อาจ เป็นแบบดูป

หรือ แบบ FM ก็ได้

3) การจัดเตรียมบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น บริการแนะแนว บริการแก้ไขการพูดบริการด้าน
กายภาพบำบัด

4) การเตรียมบุคลากร มีความจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม
นอกจากบุคลากรที่มีโรงเรียนปกติ ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นแล้ว ก็ยังต้องคำนึงถึง บุคลากร
พิเศษ เช่น ครูประจำชั้นพิเศษ ครูเวียนสอน ครูสอนเสริมวิชาการ ครูสอนพูด และ ครูแก้ไขการพูด แพทย์
นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด ฯลฯ ซึ่งจะต้องทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่สอง ขั้นตอนดำเนินงาน ได้แก่ การรับนักเรียนเรียนร่วม จะต้องไม่คำนึงถึงระดับ
ประเภท และระดับความพิการต้องให้โอกาสแก่เด็กทุกคน การจัดชั้น จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นโดยทั่วไป
ไม่ควรมีมากนัก อาจประมาณ 3 - 5 คน การเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคลยังเป็นเรื่อง
จำเป็น เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันมาก การทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) เป็นเรื่อง
สำคัญมาก การวางแผนการดำเนินงาน การประเมินผลที่รัดกุม ถูกต้องจะช่วยพัฒนาเด็กได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวครู นอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจเด็ก เต็มใจ ช่วยเหลือเด็กเป็นเพื่อนเด็ก แล้ว
ควรเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ยืดหยุ่นให้กำลังใจเด็กและมีสุขภาพจิตดีสามารถทำงานร่วมกับ
ผู้ปกครอง ครูในชั้นเรียนปกติอื่นๆ ตลอดจนบุคลากรที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ นักโสต
สัมผัส นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด เป็นต้น ควรมีการติดตาม ประเมินผล และนำผลที่ได้มาปรับปรุง
การดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 55 - 68) กล่าวถึงเครื่องมือในการจัดการเรียน
ร่วมให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ นโยบาย ระเบียบปฏิบัติ แนว
ปฏิบัติ ติดตามประเมินผล

จากที่กล่าวมาสรุปว่าด้านเครื่องมือในการบริหารการจัดการเรียนร่วมประกอบด้วยนโยบาย วิสัย
ทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา ครูการศึกษาพิเศษ
และสิ่งสำคัญที่สุดคือระบบการบริหาร ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการเรียนรู้ดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า
การบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้โครงสร้างชี้ที่ เป็นการบริหาร
จัดการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการองค์ประกอบทุกด้าน ทั้งนักเรียน สิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการ

สอน และเครื่องมือในการบริหาร เพื่อสนองตอบความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล ทำให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาเรียน

ร่วมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนปกติมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุษบา ตาไว (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางในการบริหารจัดการการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพในการดำเนินงานการบริหารงานจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมืออยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผลการศึกษาปัญหา พบว่าการบริหารงานจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้พบว่า สิ่งที่ปฏิบัติได้น้อยและเป็นปัญหาในแต่ละด้านได้แก่ด้านผู้เรียน คือ การจัดกิจกรรมอื่นที่ช่วยให้เด็กทั่วไปเข้าใจและยอมรับเด็กพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อมคือ การปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยพิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของเด็กพิเศษแต่ละประเภท ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีเจตคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กพิเศษ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การปรับหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะที่จำเป็นให้แก่เด็กพิเศษ ด้านเครื่องมือ คือขาดการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กพิเศษ และการจัดครูการศึกษาพิเศษผู้เชี่ยวชาญให้บริการเพื่อช่วยสนับสนุนการศึกษาของเด็กพิเศษ ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้ ด้านผู้เรียนควรจัดให้เมื่ออายุน้อยและจัดทันทีเมื่อพบเด็กพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพควรจัดสภาพโรงเรียนให้มีห้องสอนเสริมวิชาการ สำหรับบริการผู้เกี่ยวข้อง ด้านสภาพแวดล้อมด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครู ต้องมีความรู้ และประสบการณ์ มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กพิเศษเป็นรายบุคคล ด้านเครื่องมือรัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ควรมีบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ และนักวิชาชีพเข้ามาช่วยเหลือในการจัดการเรียนร่วม

นพมาศ สุทธิวิรัช (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชี้ ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชี้ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม โดยรวม มีระดับการปฏิบัติ อยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือ ปัญหาในการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท ด้านนักเรียน พบว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปมีการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษปฏิบัติได้ไม่ทั่วถึง ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าไม่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และ การจัดทำแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) และด้านเครื่องมือ พบว่างบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อสำเร็จรูป ค่าจ้างครูพี่เลี้ยง ค่าตอบแทนวิทยากรบุคคล ภายนอก และโครงการฝึกอาชีพ ครูไม่เพียงพอตามภาระงาน ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียน และขาดการประสานงานกับหน่วยงานทางการแพทย์ ความต้องการในการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท ด้านนักเรียน พบว่า ควรมีหน่วยงานในการสำรวจและคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเตรียมความพร้อมเด็กก่อนเข้าเรียน ควรจ้างพี่เลี้ยงช่วยดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อม ควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการรวมกลุ่มในการช่วยกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) ควรมีการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ควรมีครูการศึกษาพิเศษช่วยสอนและแนะนำ และด้านเครื่องมือ ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้น และมีระบบส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับหน่วยงานทางการแพทย์

จรัล ทองปิยมูมิ (2531, หน้า 76-82) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารในโครงการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษา จำนวน 25 โรงเรียนทั่วประเทศ ผลจากการวิจัยพบว่า สิ่งที่โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนร่วมจัดได้เหมาะสมแล้ว ได้แก่ รูปแบบการจัดการจัดการเรียนร่วมการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น การปกครองนักเรียนและการจัดบริการโดยตรง ของครูการศึกษาพิเศษ สิ่งที่โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนร่วมควรจัดทำให้มีหรือปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพ การจัดทำโปรแกรมศึกษาเฉพาะรายบุคคลการจัดตั้งคณะทำงานโครงการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์พิเศษ การนิเทศ การจัดทำอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษ การจัดทำพรณนงานของบุคลากรใน

โรงเรียน การฝึกอบรมบุคลากรในโรงเรียน การสำรวจเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น การจัดบริการช่วยเหลือการจัดทำระบบข้อมูลที่เป็นต่อนักเรียน การปรับอาคารสถานที่ การปรับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและการเตรียมผู้ปกครอง

บรรจง อัครชาสา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท (SEAT) สำหรับบุคคลออทิสติกในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 ผลการวิจัย พบว่าด้านนักเรียนมีปัญหา คือนักเรียน ออทิสติกมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติน้อยมาก และมีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมพัฒนา เจตคติเด็กทั่วไปยอมรับเด็กออทิสติกเข้ากลุ่มด้านสภาพแวดล้อมพบปัญหา คือขาดงบประมาณในการจัด สภาพแวดล้อมอาคารสถานที่จัดห้องสอนเสริม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนพบปัญหา คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจทางการศึกษาพิเศษ และกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ดำเนินตามแผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะ บุคคลครูผู้สอนนักเรียนทั่วไปไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาพิเศษ ได้ให้ข้อเสนอแนะให้พัฒนา ด้าน การศึกษาพิเศษให้กับครูทั่วไป ด้านเครื่องมือพบปัญหาในการจัดงบประมาณสนับสนุนเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความต้องการอื่นใดทางการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการระดมทรัพยากรท้องถิ่น จากชุมชน

วิวัฒน์ไชย ศรีวิวัฒน์ (2550, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการ บริหารโรงเรียนแกนนำจัด การเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนร่วมจำนวนทั้งสิ้น 32 โรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 251 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า ที ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการ เรียนร่วม ภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านนักเรียน ด้าน สภาพแวดล้อม ด้านเครื่องมือ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้อัน 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหาร โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้ โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และ ขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการ

บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงการซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงการซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้าง ซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มี ประสบการณ์ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญยกเว้นด้าน T - tool (เครื่องมือ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

โสภณ คำปาเชื้อ (2550, บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท (SEAT Framework) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการศึกษาปรากฏว่า สภาพสภาพการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการ พิเศษมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนร่วม ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ ปัญหาในการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) มีน้อยเพราะโครงสร้างซีทเป็นรูปแบบที่ได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนทุกคนผ่านการอบรมมาแล้วทุกคน ด้านปัญหาอุปสรรคส่วนมากเกิดขึ้นกับผู้สอน เช่น อุปสรรคด้านความรู้พื้นฐานของผู้เรียน การปรับ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และครูขาดสื่อที่เหมาะสม กับความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

อลงกรณ์ คำแปงตัน (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา น่าน เขต 1 อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนบ้านพีเหนือ และโรงเรียนบ้านฟ้า ทั้ง 6 ด้าน มีระดับ

ปฏิบัติโดยรวมในระดับปานกลาง ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนบ้านพีเหนือ และโรงเรียนบ้านฟ้า ทั้ง 6 ด้าน มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 126) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าระดับสภาพการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ทั้งโดยภาพรวมและด้านทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย

สุวิทย์ สายแก้ว (2546, หน้า 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดระนอง ที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในงาน 7 ด้าน พบว่าด้านงานด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อย มีด้านเดียวคือ การเตรียมความพร้อมของบริเวณและสิ่งแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 38.61 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง